Ao. 1820.] [No. 24.

Bataviasche

Courant.

ZATURDAG, den 30den JUNI, 1820.

Bij Koninklijk beſluit van den 3den November 1819, is de generaal-majoor *H. M. de Kock*, benoemd tot kommandant van alle de troepen in de Oost-Indiſche bezittingen en de 2de kolonel *J. D. van Schelle*, tot chef van den algemeenen ſtaf, in welke betrekkingen die beide officieren bij beſluit van den Secretaris van Staat Gouverneur Generaal, van den 5den Mei 1819 proviſioneel waren geſteld.

Bij voormeld Koninklijk beſluit, is tot generaal-majoor voor den dienst in Oost-Indië, benoemd de generaal-majoor *J. van Geen*.

Voorts is bij beſluit van Z. M. den Koning, aan den gepenſionneerden brigadier *G. C. J. Gaupp*, de titulaire rang van generaal-majoor toegekend.

Door den Gouverneur Generaal in Rade, zijn gedaan de volgende civiele benoemingen.

Tot griffier bij den raad van justitie te Batavia, *C. A. W. de Man*.

Tot ſecretaris bij de algemeene rekenkamer, *F. H. Haaſe*.

Tot pakhuismeester te Karang Sambong, *A. H. de Lanoij*, in plaats van *C. Swalue*, als zoodanig ontſlagen.

Tot opziener der 2de klasſe bij de bosſchen te Grobogan, *H. Schmalz*, in plaats van *C. P. Schreefel*, als zoodanig honorabel ontſlagen.

Tot opziener der houtſtapelplaats te Pasſarouang, *J. G. Walsmit*.

Bij reſolutie van den 11den april jl., zijn de functien van inſpecteur over de koepokinenting opgedragen aan Dr. *C. L. Blume*, adjunct bij den directeur tot de zaken van landbouw, kunſten en wetenſchappen.

De Secretaris van Staat Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië, heeft bij onderſcheidene beſluiten, de navolgende militaire benoemingen gedaan:

Tot luitenant-kolonel honorair, de majoor honorair *Nahuis*.

Geneeskundige dienst.

Tot apotheker der 1ſte klasſe, de apotheker der 2de klasſe *H. A. Ploem*.

Regement infanterie van linie no. 18.

Tot 2de luitenant, de ſergeant majoor *J. Bauman*.

Bataillon infanterie van linie no. 23.

Tot 2de luitenant, de ſergeant majoor *F. Schöenfeld*.

Bataillon infanterie van linie no. 25.

Tot kapitein à la ſuite, de 1ſte luitenant van het regiment infanterie van linie no. 18, *Cuvelier*.

Tot 1ſte luitenant, de 2de luitenant *Greveſtein*.

Tot 1ſte luitenant, de inlandſche 2de luitenant *Seijnia Meir Bakas*.

Bengaalſche Lanciers.

Tot 2de luitenant, de kadet opperwachtmeester van het regement husſaren no. 7, *D. D. Le Jolle*.

Voorts is honorabel uit Z. M. militairen dienst ontſlagen, de 2de luitenant van het regement infanterie van linie no. 18, *A. J. Engelen*.

ZEE-TIJDINGEN.

BATAVIA.

Aangekomen.

Juni 2—*brik Experiment, H. Hooper, van Amboijna den 17den April pasſagiers, de heeren T. Colville, De Nijs, en Livingſton.—Eng. brik Penang, J. Bacon, van Bombaij den 19den Februari.*

— 3—*Eng. ſchip Lady Sophia, W. Wise, van Amboijna den 11den Mei, pasſagier, de heer Smart.—ſchip Race Horſe, G. Ingram, van Samarang den 31ſten dito, pasſagiers, mevr. Ainsleij, en 3 vrouwen.—Franſche ſchip La Louiſe, P. P. Larré, van Bordeaux den 7den Sept. 1819, pasſagier, de heer J. Tisſot.*

— 5—*Eng. ſchip Malabar, W. Assongh, van Padang den 24ſten Mei, pasſagiers, de heer J. DuPuij, Vrouw en Kind.*

— 6—*ſchip Vrouwe Maria, H. Wehmhoff, van Rotterdam den 6den Dec. 1819, met Z. M. troepen, pasſagiers, de heeren Cattenburg, en Varkevisſer.—Eng. ſchip Amboijna, D. Wilſon, van New South Wales den 22ſten April, pasſagier, de heer T. Rowe.*

— 7—*Z. M. kanonneer boot No. 18, 2de luit. R. P. Baker, gedestineerd naar Muntok doch op de hoogte van het eiland Zuid-wachter komende, door zwaare N. W. winden terug geſlagen.*

Vertrokken.

Juni 3—*ſchip Pekin, H. Smit, naar Cheribon, pasſagier, luit. ter zee H. C. Haase.*

— 4—*Amerik. brik Elizabeth, C. Treadwell, naar Amsterdam.—brik Suſana Barbera, S. E. Badendick, naar Tagal, pasſagier, de heer C. Meinders.*

— 6—*Engs. ſchip Indiana, J. Pearl, naar Banda.—brik De Goede Hoop, Brahim, naar Samarang.—brik Fortuin, J. Marcus, naar Tagal.*

— 7—*ſchip Jacoba, P. Aijlmer, naar Sourabaija, pasſagiers, de heeren P. van Tsſeldijk. D. Trail, J. Jesſen, J. Hunt.—brik Johanna, Lim Tanlong, naar Tagal.*

— 9—*Engs. ſchip Melpomene, F. A. Watt, naar Amsterdam, pasſagiers, 1ſte luit. A. C. Edeling, de heeren Hooijman, en Beveridge.*

Schepen liggende ter reede.

Z. M. ſchip Tromp; kanonneer-boot no. 18; ſchepen De Nieuwe Zeelust, Diana, Jacoba, Fortitude, De Generaal Dekock, Margaretha, De Jonge Anthonij, Di Tjiemanuk, Zellma, Race Horſe, Vrouw Maria; brikken Francina, Maria, Jacoba Aletta, Experiment; goerab Semoet; ſchoeners Pieter en Emma, Dorothea; kotter Louiſa.—Eng. ſchepen Marij, Recoverij, Georgiana, Indian Trader, Betſeij, Mercurij, Castle Forbes, Minerva, Malabar, Amboijna, Ladij Sophia; brikken Jane, Penang.—Amerik. ſchepen Ganges, Endeavour; brikken Nancij-ann, Orient, Ceres.—Franſche ſchip La Louiſe.—Chineſche jonken Bandſeng, Hingthaij, Tekſing, Hothaij, Thaijlaij.

SAMARANG.

Aangekomen.

Mei 30—*brik Aglaija, E. Joſeph, van Rembang.—Franſche ſchip Louiſe, P. P. Larré, van Sourabaija, pasſagier, de heer J. Tisſot.—brik Pieternella, Mohamat Osman, van Batavia.*

— 31—*Maleiſche brik Siridoijong, Wan Alie, van Paccalongan.*

Juni 1—*brik Tweed, T. H. Jackſon, van Batavia, pasſagiers de heeren A. Davidſon, en M. Giſborne.*

— 2—*brik Elizabeth, S. Martens, van Batavia, pasſagier, de heer J. J. Jollie.—brik Hendrik, H. Deelken, van Batavia, pasſagier, D. H. Cannaats.*

Vertrokken.

Mei 27—*ſchoener Duckling, G. Lee, naar Rembang.—brik Indramaijoe, J. A. Lang, naar dito.—ſchoener De Hope, J. Roubaij, naar dito.*

— 29—*ſchip Emilie, L. Christenſen, naar Sourabaija.*

— 30—*Franſche ſchip Louiſe, P. P. Larré, afgewezen van deze reede ingevolge reglement der inkomende en uitgaande regten.—brik Heer Manuel, thans hernaamd Maria Charlotta, J. L. Ten Bruggen Kate, naar Paccalongan en Batavia.—ſchip Race Horſe, G. Ingram, naar Batavia, pasſagiers, de heeren J. Viera, en juff. Ainſlie, met haar zoon.*

Juni 1—*Maleiſche ſala ſala Sirie Tanjoong, Wan Kamar, naar Riouw en Trengano.—brik Helena, J. Ros, naar Batavia, pasſagier, de heer J. G. Klein.*

Schepen liggende ter reede.

ſchip De Vrouw Helena; brik Johanna Maria, kotter Faire, chaloep De Vrouw Cateau.—Amerik. ſchepen Midas, Columbus, Portland; brik Hindu.—Arabiſche ſchip Fattalrachman; brik Joſeph, chaloep Cheribon.—Chineſche brikken Tjienſoen, Tjienhien, Hoope, Hogien, Goanhing, De Zwaluwe; ſchoener De Hoop, ſala ſala Pasſangan, chaloep Habgien.

SOURABAJIA.

Aangekomen.

Mei 29—*kotter Goan Liong, Tan Tjimko, van Griſsee, den 29ſten Mei.*

— 31—*ſchoener Drake, M. A. Maijne, van Banda, den 8ſten Mei, pasſagier, de heer D. Mc Lennan.*

Juni 1—*brik Vriendſchap, J. Jacks, van Amboina, den 13den Mei.—ſchip Maria Louiſa, J. Thomas, van Banda, den 10den dito.—brik Samarang, J. G. Jager, van een verloren reis naar Amboina, pasſagiers, luit. Everla, Peet, en Huber, en de heer Brunel opziener.*

Vertrokken.

Mei 27—*ſchoener Elizabeth, J. Mariar, naar Rembang, pasſagier, de heer Summers.*

— 29—*kotter Pambla, J. Davids, naar Banjermasſing.—brik Lemboeſarie, Sendoe Laxana, naar Sumanap.*

— 30—*kotter Sirie Tampat, Singo Wongſo, naar Rembang.—ſchoener Marij, Poeſpo, naar dito.*

— 31—*Z. M. roeij kanonneer-boot no. 1, 2de luit. G. Lockemeijer, naar Rembang.—Z. M. kanonneer-boot no. 16, 2de luit. Godzen, naar dito.*

Juni 2—*ſchoener La Modeſte, C. Malow, naar Batavia.*

Schepen liggende ter reede.

Z. M. ſchip Nasſau; fregat Wilhelmina; korvetten Eclips, Zwaluw, Anna Paulowna,

Eendragt, Ajax; schooners Schildpad, en No. 15, schepen Arinus Marinus, Vrede & Rust, Maria Louisa; brikken Amazoon, Willem Johan, Helen, Assistentie, Laidie Pontianak, Boerong, De Hoop, Adventure, Vriendschap, Samarang; schooners Rose, Molucko, Sophia, Santsa, Vongsien, Lucifer, Drake; kotters Gembolojojo, Goan Liong.—Eng.-schip Union; brik Alert.—Amerik. schepen Panther, Tijre.—Chinesche jonken Kimthaijsoen, Inhap.

—*—

Publikatie.

Wij GODERT ALEXANDER GERARD PHILIP BARON VAN DER CAPELLEN, *Kommandeur van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal over Nederlandsch Indië, enz., enz., enz.*

IN RADE.

Aan allen die deze zullen zien of hooren lezen SALUT! *doen te weten.*

ALZOO wij in ervaring gekomen zijn, dat de registratie der lijf-eigenen, bij publikatie van den 3den Julij 1819 bevolen, binnen de daarbij en nader bij resolutie van den 16den December 1819 n.° 20, bepaalde termijnen, in de residentie Batavia niet is kunnen afloopen, en deze vertraging voornamelijk is toeteschrijven, aan het moedwillig verzuim van vele der ingezetenen, die niet indachtig aan hunne verpligtingen jegens het plaatselijk bestuur, of op deszelfs oproepingen niet zijn verschenen, of de stukken betrekkelijk hunne lijf-eigenen in zoodanigen slechten staat hebben ingediend, dat met het onderzoek naar derzelver deugdelijkheid een geruime tijd is verloopen, en daardoor veroorzaakt, dat nog niet allen opgeroepen hebben kunnen worden.

En aangezien bij gelegenheid van de registratie der slaven is bevonden, dat vele der bewijzen van eigendom zoodanig onvolledig zijn, dat daarop uit vrees van vrije lieden, door eene wettige akte tot den slavenstand te brengen, geene inschrijvingen op het register toegestaan kunnen worden, en de groote menigte van de zoodanigen vordert dat een middel worde daargesteld, om zoo wel de regten van de eigenaren, als van degenen die als lijf-eigenen worden opgegeven, spoedig en voor den afloop van den nog te verleenen termijn van registratie, te onderzoeken en te verzekeren, ten einde den eerstgenoemden de gelegenheid nog worde gelaten, om wanneer hun regt erkend is, de waarborg van hun eigendom te vragen, de welke voortaan alleen kan bestaan, in de behoorlijke inschrijving op het register;

Zoo is het, dat Wij hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, gelijk bepaald wordt bij deze:

Eerstelijk. Dat de slaven, welke tot nog toe niet op het register der lijf-eigenen te Batavia zijn gebragt, als nog tot den 1sten Januari 1821 zullen kunnen geregistreerd worden, met aanmaning aan een ieder dien het mogt aangaan, om gebruik te maken van de gunst welke bij deze wordt bewezen, en waarschuwing, dat ingevalle zij niet behoorlijk en pligtmatig voldoen, aan de oproepingen welke binnen dezen verlengden termijn door den Resident van Batavia, tot het aangeven van slaven nog zullen worden gedaan, deze slaven het effect zullen genieten van art. 10 van bovengemelde publikatie, zonder dat er ten aanzien der eigenaren, eenige toegevendheid zal worden gebruikt.

Ten tweede. Dat ingevalle bij de aangifte van lijf-eigenen, twijfeling mogt ontstaan omtrent de wettigheid der bewijzen van eigendom, of omtrent den staat van den ter registratie aangegevenen slaaf, de resident de aangebodene bewijsstukken zal aanhouden, en dezelve zenden aan den fiskaal bij den Raad van Justitie, die na de ontvangst, degenen dien het aangaat zal roepen voor den Raad van Justitie, dewelke, na behoorlijk onderzoek en na de belanghebbenden en den fiskaal te hebben gehoord, *de plano* en zonder vorm van proces uitspraak zal doen, behoudens het hooger beroep aan het hoog geregtshof, bij hetwelk de zaak op dezelfde wijze zal worden afgedaan.

En op dat niemand hiervan onwetendheid zoude kunnen voorwenden, zal deze in de Nederlandsche, Inlandsche en Chinesche talen worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar zulks behoort en gebruikelijk is.

Lasten en bevelen voorts dat alle kollegien, ambtenaren, justicieren en officieren, aan de naauwkeurige uitvoering dezes de hand zullen houden, zonder eenige oogluiking of aanzien des persoons.

Gegeven te Batavia den 24sten Mei 1820,
VAN DER CAPELLEN,

Ter ordonnancie van den Gouverneur Generaal in Rade.

De algemeene secretaris,
J. C. BAUD.

BATAVIA, *den 9 Juni.*

Met het schip *de Vrouw Maria*, heeft Zijne Excellencie de Gouverneur Generaal uit Nederland ontvangen, het portret van ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING. Dit afbeeldsel van Nederlands vaderlijken Vorst, door een onzer beste schilders vervaardigd, zal alvorens in het hotel van den Gouverneur Generaal te worden geplaatst, voor eenige dagen kunnen bezigtigd worden in de groote zaal van het Gouvernements huis te Rijswijk.

Bij gelegenheid dat onlangs het nut werd betoogd, om tot bespoediging der binnenlandsche communicatie, eenige kavaleristen op het eiland Banka te plaatsen, bood de kolonel *Pangerang Ario Prabee Prang Wedono*, daartoe met de meeste bereidwilligheid een detachement van zijn legioen aan, onder aanvoering van zijne eigene zonen. Onder mededeeling van dit vernieuwd bewijs van de trouw en de verkleefheid van dien Pangerang, heeft men thans het genoegen daarbij te kunnen voegen, dat het detachement, hetwelk ten gevolge van dit aanbod, naar Banka is gezonden, aldaar op den 13den Mei jl., na eene korte overtogt is aangekomen en dat de geest en houding van deze manschappen zeer worden geprezen.

Dezer dagen zijn late berigten van Padang ontvangen, waaruit blijkt dat de Nederlandsche bezittingen op de westkust van Sumatra eene voortdurende welvaart genieten. In de distrikten onder 's Gouvernements gebied gelegen, was alles volkomen rustig, en de zoogenaamde *Padries*, welke sedert jaren de binnenlanden hebben verwoest, zijn nog niet in de nabijheid van Padang gekomen. Men is in de beste verstandhouding met de omliggende inlandsche hoofden, het geen voor de rust en den handel van Padang belangrijk is.

Het rijstgewas is in dit jaar zoo buitengewoon voordeelig te Padang, dat men sedert lange jaren geen voorbeeld heeft gehad van eenen zoo overvloedigen oogst; ook de koffijteelt wordt met ijver voortgezet, en het product zal waarschijnlijk met der tijd aanzienlijk worden.

Vaart en handel zijn in eenen voordeeligen staat; en de Padangsche reede wordt thans door vele schepen bezocht, bijzonderlijk Amerikanen, waarvan er somtijds 3 a 4 te gelijk in lading liggen. De *cholera morbus*, die in de Achinsche havens heerscht, heeft zich voor als nog niet te Padang vertoond, alwaar het luchtgestel wordt beschouwd als een der gezondste in die gewesten, zoo als ten overvloede blijkt uit de weinige sterfgevallen onder het garnizoen. Een fransch naturalist, de heer *Duvancel*, die kort geleden van Benkoelen was overgekomen, was bezig met Zoölogische navorschingen te doen in de nabijheid van Padang, en had reeds eene menigte voorwerpen verzameld, waarvan eenige, zoo men verneemt, voor de natuurlijke historie belangrijk zijn.

Eenige nummers van den *Constitutionnel*, loopende van de laatste dagen van October 1819 tot 19 Januari ll., zijn ons ter lezing medegedeeld, waaruit het hoofdzakelijkste hier in een uittreksel medegedeeld wordt, daar tot opneming der stukken zelve geen tijd over was. De lezers zullen dezelve in de volgende nummers dezer Courant vinden, die zoo veel mogelijk is, den draad der merkwaardigste gebeurtenissen regelmatig en naar tijdsorde zal volgen.

Frankrijk. — De generaal *Savarij*, hertog van Rovigo, die in 1816 bij afwezendheid wegens hoogverraad ter dood veroordeeld was, heeft zich vrijwillig voor eenen krijgsraad gesteld, en is door denzelven (onder het voorzitterschap van den luitenant-generaal *Damas*) vrijgesproken geworden. — De Constitutionnel is opgevuld met de twisten der Roijalisten, Constitutionelen, Liberalen, Anti-liberalen, Ultras, Doctrinairen enz., ter zake van eene door het ministerie op til gebragte verandering in de wet op de verkiezingen en van een bijvoegsel tot het Charter, hetwelk de Liberalen doen voorkomen als een aanval op de rust en het welzijn van geheel Frankrijk. In de daad scheen het algemeen gevoelen sterk tegen eene verandering of verbetering in de gevestigde Constitutie te zijn en talrijke verzoekschriften waren aan de Kamer der Gedeputeerden daartegen ingediend.

De onder goedkeuring der Regering in Frankrijk rondreizende zoogenaamde Missionarissen, wekken ook niet weinig den haat der Liberalen op, die hierin sporen van het zich door alle middelen te herstellen zoekende Priestergeweld meenen te ontdekken.

Er liepen geruchten omtrent een handelstractaat tusschen Engeland en Frankrijk.

Duitschland. — Volgens berigten uit Weenen zouden zich de conferentien der Ministers aldaar zeer in de lengte kunnen trekken. Men wilde dat verscheidene derzelven naar hunne respectieve Hoven terug geroepen zouden zijn, alwaar hunne tegenwoordigheid noodzakelijk was, en dat dezelven door anderen zouden vervangen worden. De koning van Pruissen scheen het stelsel van gestrengheid, door zijne Ministers aangekleefd, te willen verlaten en andere Duitsche Staten schenen hem hierin te willen volgen. Echter had de afschaffing der *Landwehr* en de demissien der Ministers *v. Boijen*, *Humboldt* en *Beijme*, eene algemeene verslagenheid in Pruissen verwekt. — In Oostenrijk had zich eene nieuwe geestelijke orde zamengevoegd, onder den naam van *Ligoristen*. Men hield staande, dat dit vermomde *Jesuiten* waren, die op deze wijze wederom zochten binnen te sluipen. — *Zwitzerland* was uitgenoodigd zich met de besluiten van het *Karlsbad* te vereenigen. Men maakte zich aldaar ongerust wegens de plannen van Oostenrijk om Zwitzerland te *mediatiseren*. — Een afgezant van den pausselijken Nuntius in Zwitzerland was te *Geneve* aangekomen en aldaar door de regering met groote eerbewijzingen ontvangen.

Groot-Britannie. — De ministers hadden aangekondigd, dat men van de nieuwe bills om den voortgang de revolutionaire pogingen te beletten, waaronder eene belasting op de Journalen als een radikaal middel voorkomt, reeds de heilzaamste uitwerkzelen bespeurde. Ondertusschen werden overal volksvergaderingen gehouden en de toestand van Groot-Britannie, ook volgens de weifelingen in den koers, is ten minste nog altijd bedenkelijk. Het deficit der inkomsten van het laatste trimester van 1819, in tegenoverstelling van het voorgaande jaar, was 129,553 ponden.

Door het overlijden van Sir *Thomas Freemantle*, was het commando in de Middellandsche zee opgedragen aan Sir *Graham Moore*, een der Lords van de Admiraliteit.

Spanje. — In Spanje was de toestand der zaken verre van rustig te zijn. Bij een Koninklijk Decreet van 8 December wordt over de *gedurige politieke sluiptrekkingen* der natie geklaagd, en dat door het geheele rijk valsche orders waren verspreid geworden, ten einde op verschillende punten der monarchie de troepen zamentetrekken. Deze schandelijke orders worden ten eenemale gedesavoueerd en aan dengenen die de daders daarvan ontdekt, eene belooning van 75000 franken toegezegd, benevens een emploi dat 7500 franken inkomsten oplevert. Niet tegenstaande die aanbiedingen, lekte echter niets van deze misterieuse orders uit en het publiek was steeds in het onzekere omtrent dit geval, het welk echter, daar de gevangennemingen gestadig voortduurden, de algemeene onrust niet weinig vermeerderde.

De besmetting had geheel opgehouden. Van Cadix zouden in het begin van Januari twee fregatten en twee kleinere schepen uitloopen, ten einde eenige hooge en mindere officieren naar Zuid-Amerika ter versterking van *Morillo* overtebrengen. Men sprak zelfs van het vertrekken van een gedeelte der groote expeditie in Januari. De *Constitutionnel* van 19 Januari deelt echter het gerucht mede van eenen op nieuw onder de armee van Kadix uitgebrokenen opstand, waarbij dezelve haren generaal en chef zoude medegevoerd en zich naar de gebergten begeven hebben.

Amerika. — Men veronderstelde in de Vereenigde Staten het bestaan van een tractaat tusschen Rusland en Spanje, waarbij het laatste een groote gedeelte van Californien aan Rusland afstaat. — Berigten uit de Havanna van den 15den November houden in, dat men aldaar den generaal *Morillo* was verwachtende, wiens geheele verjaging door *Bolivar* verondersteld werd, als ook dat de laatstgemelde bezit van het geheele landschap *Carracas* genomen had. Men verwachtte in de *Havanna* de uitbarsting van eenen oorlog tusschen de Vereenigde Staten en Spanje. — De aanspraak van den President bij opening van het Congres is niets minder dan vredelievend. Hij slaat voor, om het Tractaat waarbij de Floridas afgestaan worden, te houden voor geratificeerd en alzoo bezit van het land te nemen, echter nog eenen korten tijd de aankomst van eenen Spaanschen gezant aftewachten, welks afzending twee reizen door Z. K. M. beloofd was; intusschen (zoo als uit de Europische berigten blijkt) zwarigheden ontmoet, om dat geen der *grandes* van Spanje de vernedering ondergaan wil, afgezant bij eene republiek te zijn, alwaar geene *grandes* bestaan en men dus onbekend is met de pligtplegingen en eerbewijzen omtrent eenen *grande* in acht te nemen. De President erkent verder in zijne aanspraak, dat de zaak der kolonien in Zuid-Amerika zegeviert en eindigt met te zeggen, dat de werken tot verdediging der kusten van de Vereenigde Staten bijna voltooid zijn en de zeemagt spoedig in den staat bij de wet bepaald zal zijn gebragt.

EUROPA.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, den 19. November.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

AANSPRAAK der commissie, bestaande uit den minister van justitie en de staatsraden van Gennep en Raoux, gedaan op den 17den November 1819, bij monde van den minister van justitie, in de tweede kamer der staten-generaal, bij gelegenheid der overbrenging van twee ontwerpen van wet, vervattende den eersten tot den derden, en den vierden tot den elfden titel van het ontwerp van het burgerlijk wetboek.

Edel Mogende Heeren!

Het honderdste artikel der grondwet van het jaar 1814 had aan den wensch van alle opregte liefhebbers van hun vaderland beantwoord, door hun de stellige verzekering te geven, dat een algemeen wetboek van burgerlijk regt, van lijfstraffelijk regt, van den koophandel, en van de zamenstelling der regterlijke magt, en der manier van procederen, zouden worden ingevoerd.

Slechts weinige dagen na de aanneming en afkondiging dezer grondwet, nam het doorluchtig Hoofd van den staat reeds aanvankelijk gepaste maatregelen, om aan zijne onderdanen dat voorregt van nationale wetgeving, zoo spoedig dit mogelijk ware, te verzekeren, en een besluit van den 18den April 1814 belastte een tiental zeer ervaren regtsgeleerden, met de vereerende taak om het ontwerp dier wetgeving te vervaardigen.

Die taak was voorzeker even moeijelijk als gewigtig, maar 's Konings keuze had zich ook op mannen bepaald, welke dezelve volkomen waren gewassen, en waarvan de meeste bovendien geene vreemdelingen waren in hetgeen, in vroegere jaren, hier te lande, tot vestiging en invoerig eener geheel nieuwe algemeene nederlandsche wetgeving was verrigt; sommige hunner zelfs, op welke de hooge school, de raadzaal en de pleitzaal met regt mogen bogen, hadden aan die vroegere werkzaamheden een zeer groot en dadelijk deel genomen.

Het was toch, Ed. Mog. Heeren, toen reeds zestien jaren geleden, dat men met de daad begonnen was aan eene algemeene wetgeving voor Nederland te arbeiden, hetgeen bevorens, uit hoofde der vroegere staats-inrigting, bezwaarlijk of wel geheel onmogelijk was geweest.

Eene commissie van zeer uitmuntende regtsgeleerden, op den 28sten September 1798, door het toenmalige hooge lands-bestuur benoemd, had, op den 16den November van dat jaar, hare eerste vergadering, tot regeling harer werkzaamheden, gehouden, en haren arbeid voortgezet in een tijdperk, gedurende hetwelk, in het eene rijk, mannen van de grootste bekwaamheid en scherpzinnigheid zich meer bijzonder bevlijtigd en gewedijverd hadden, om, door de ontwikkeling en gemeenmaking hunner dikwijls zeer verschillende denkbeelden, omtrent het strafregt, aan vroegere meeningen en gevoelens eene andere rigting te geven; terwijl men wederom, in eenen anderen grooten staat, gedurende dat tijdperk, met den grootsten ijver bezig was geweest aan het opstellen, onderzoeken, toetsen en stuksgewijze invoeren eener geheel nieuwe burgerlijke wetgeving, tot welker zamenstelling de schranderste en ervarenste regtsgeleerden van dat land waren geroepen geweest.

Zoodanige voortreffelijke hulpmiddelen, waardoor men in staat werd gesteld, om alles, wat de gang en loop des tijds opleverden, met kalmte en zonder vooroordeel te onderzoeken, met het goede zijn voordeel te doen, en het gebrekkige ter zijde te stellen, waren voor de leden dezer commissie niet verloren gegaan, en een ieder, die in deze zaken niet geheel vreemdeling is, heeft zich daarvan kunnen overtuigen, na dat die commissie, in het jaar 1804, haar ontwerp van eene inleiding over regt, in het algemeen, mitsgaders haar ontwerp van het lijfstraffelijk wetboek, en haar ontwerp van wetten over het bewijs, als het eerste gedeelte van haren arbeid, aan het hoogst bestuur had ingeleverd.

Opgevolgde staatkundige gebeurtenissen vertraagden echter den voortgang der verdere werkzaamheden, en gaven aanleiding, dat, in het jaar 1807, door den toenmaligen Koning van Holland, aan drie nieuwe commissien, ook gedeeltelijk uit leden der vroegere commissie zamengesteld, het vervaardigen van eenen nieuwen arbeid werd opgedragen, in welken men zich door den drang der omstandigheden genoodzaakt zag, om het nieuwe burgerlijke regt in den vorm van het *Code-Napoleon* in te kleden.

Deze was de eenige belemmering, welke die commissie ondervond. Zij zettede nietemin haar werk met ijver voort, en volèindigde hetzelve gelukkig; de ontwerpen dezer wetboeken werden vervolgens, eerst in den toenmaligen staatsraad, naderhand ter vergadering van het wetgevend ligchaam, onderzocht, en eindelijk als wetten afgekondigd en gedeeltelijk ingevoerd. De bekende gebeurtenissen van den jare 1810 deden dezelve eindelijk geheel en al door vreemde wetten vervangen.

Wij hebben gemeend, Edel. Mog. Heeren, dat de korte voordragt van hetgeen, sedert den jare 1798 tot aan het jaar 1810, ten opzigte van het vervaardigen van eene geheel nieuwe nationale wetgeving in een groot deel van het koningrijk heeft plaats gehad, bij deze gelegenheid allerbijzonderst gepast was, en, voor zoo veel noodig, konde dienen tot betoog, dat het de commissie, door Z. M. den Koning op den 18den April 1814 benoemd, en van welke wij, in het begin dezer aanspraak, hebben gewag gemaakt, tot volvoering van haren arbeid niet gemangeld heeft aan bekwame bouwstoffen, en dat zij is toegerust geweest met die noodige kennis van hetgeen binnen en buiten 's lands, gedurende de laatste 26 jaren, in dit zoo gewigtig vak, gezegd, geschreven en verrigt was, niet minder dan dit alles den regtsgeleerden, die den gang der zaken en der gebeurtenissen gevolgd hebben, heeft moeten bekend zijn.

In het begin van den jare 1815 mogt deze commissie reeds de eerste vruchten van haren arbeid aan den Koning aanbieden en later het door haar vervaardigde ontwerp van het burgerlijk wetboek, waar mede zij aan de haar opgelegde taak had voldaan; en de Koning deed, nog in den loop van hetzelfde jaar, bepaalde raadplegingen bij den raad van state aanleggen over een en ander der ontworpen wetboeken.

Inmiddels was, op den 24sten Augustus 1815, de nieuwe grondwet voor dit koningrijk aangenomen, waarin, bij art. 163, het 100ste artikel der grondwet van den jare 1814 *letterlijk* was behouden, en alzoo niet de minste verandering was te weeg gebragt in het aangenomen beginsel der invoering eener algemeene Nederlandsche wetgeving.

De Koning oordeelde het nogtans toen even billijk als belangrijk, dat de aangevangen raadplegingen van den raad van state over de nieuwe wetgeving niet wierden voortgezet, maar dat, integendeel, de gemaakte ontwerpen der onderscheiden wetboeken aan eenige voorname regtsgeleerden uit de zuidelijke provincien zouden worden medegedeeld, en deze belast en uitgenoodigd, om dezelve te onderzoeken, hunne aanmerkingen deswege op te geven aan eenige, daartoe door den Koning benoemde leden uit de eerste commissie; daarover onderling te beraadslagen, en het resultaat hunner werkzaamheden, aan den Koning kenbaar te maken, en 's Konings keuze vestigde zich eigenaardig bij voorkeur op grootendeels op leden der hoogste geregtshoven.

Deze commissien hebben zich, nog gedurende de laatste maanden van het jaar 1815, en voorts gedurende het volgende jaar, ijverig met deze belangrijke taak bezig gehouden, en vervolgens aan den Koning de onderscheidene bedenkingen en aanmerkingen medegedeeld, welke bij haar op vele punten gerezen waren; waarna Z. M., op den 20sten Augustus 1817, heeft besloten, dat alle de ontworpen wetboeken bij den raad van state zouden worden overgebragt om aldaar in deliberatie te worden genomen, en dat daarbij tevens en gelijktijdig aan gemelden raad ter overweging zouden worden medegedeeld, zoowel de algemeene en bijzondere aanmerkingen, door de commissie uit de zuidelijke provinciën op het burgerlijk wetboek gemaakt, als die der andere commissien, welke de overige wetboeken hadden geëxamineerd.

Alzoo, Ed. Mog. Heeren! heeft de raad van state zich in staat gezien van dit werk aan te vangen en heeft door eene sijstematische behandeling van de voornaamste regtsquestien, waarop, of bij de zuidelijke commissie, of bij eenige leden van den raad zelven, bedenkingen gevallen waren; eenen zeer moeijelijken arbeid voltooid en zich maar zeldzaam genoodzaakt gezien om Zr. Ms. hooge beslissing te verzoeken op weinige punten, omtrent welke de gevoelens uit een liepen; terwijl laatstelijk de raad van state aan eene bijzondere commissie, uit zijn midden benoemd, den last heeft opgedragen van het maken der menigvuldige veranderingen, welke in de bewerking en redactie van de onderscheiden artikelen noodzakelijk waren geworden ten gevolge van hetgeen bij den raad besloten of door den Koning beslist was, en om, laatstelijk, zich bij die herziening ten nutte te maken minder en geene veelal letterlijke aanmerkingen, welke op vele artikelen der ontworpen wetboeken gemaakt waren.

Eindelijk is ook die arbeid der gecommitteerden uit den raad van state reeds grootendeels aan den raad van state ingeleverd, door dezelve onderzocht en aan den Koning aangeboden, en vinden wij Ed. Mog. Heeren, ons thans door den Koning gelast, om ter vergadering van de staten-generaal over te brengen twee ontwerpen van wet, welke Z. M. aan de raadplegingen van U Ed. Mog. onderwerpt.

Het eerste behelst de drie eerste titelen van het eerste boek van het ontwerp des burgerlijken wetboeks, en handelt *van personen in het algemeen en derzelver onderscheiding, van ingeboorlingen, ingezetenen, burgers en vreemdelingen*, en *van domicilie*.

Het tweede vervat de acht volgende titelen van hetzelfde eerste boek, waarin behandeld is de materie van *het huwelijk*, die der *wederzijdsche regten der echtgenooten*, voorts die *der gemeenschap van goederen tusschen dezelve*; van *huwelijks-voorwaarden*; van *scheiding tusschen echtgenoten*, van *tweede huwelijken*; van *de ontbinding des huwelijks*, en laatstelijk die van *scheiding van tafel, bed, bijwoning en goederen.*

Deze beide eerste ontwerpen van wet zullen eerlang, en voorts ook van tijd tot tijd, gevolgd worden door andere stukken der ontworpen wetboeken, tot welker nauwkeurig onderzoek en rijpe overweging de Koning het bevorderlijk heeft geoordeeld dezelve bij gedeelten aan U Ed. Mog. aan te bieden, met het oogmerk evenwel, om de Nederlandsche wetgeving niet als staatswet te doen afkondigen, dan nadat het geheele zamenstel zal zijn aangenomen en door den Koning, met gemeen overleg van de staten-generaal, het tijdstip zal zijn bepaald, waarop die wetgeving zal aanvangen van verbindende kracht te zijn.

Wij zouden vermeenen aan het doorzigt van U Edel Mogenden te kort te doen door eenig betoog, dat eene nationale wetgeving, welke voorregt de grondwet aan Zijner Majesteits onderdanen verzekerd heeft, de voorkeur verdient boven vreemde wetten, omtrent welker zin, verstand en strekking, zoo dikwijls deswege twijfel zoude mogen ontstaan, men gevaar zoude loopen de uitspraken van uitheemsche staats-ligchamen te zien inroepen en eerbiedigen; maar wij kunnen U Ed. Mog. tevens de verzekering geven, en hetgeen wij reeds hebben aangevoerd, strekt daarvan reeds tot bewijs, dat, bij het ontwerpen van de onderscheiden deelen der nieuwe wetgeving, niet is verloren gegaan de vrucht van den veeljarigen arbeid der bekwame regtsgeleerden, welke de vreemde wetten, die thans nog hier te land, in werking zijn, hebben helpen vervaardigen, en het zal aan de commissie uit den raad van state, welke bijzonder met de herziening en het vervaardigen der noodzakelijke veranderingen in de eerste opstelling belast is geweest, en door den Koning gemagtigd is om de noodige inlichtingen te geven op hetgeen haar van wege U Ed. Mog. mogt gevraagd worden, niet moeijelijk vallen, dit, wanneer het vereischt mogt worden, in het helderste daglicht te stellen.

De Koning vertrouwt Ed. Mog. Heeren, dat de staten-generaal gaarne met hoogstdenzelven zullen medewerken, om door het daarstellen van vaste, wel doordachte, en op het belang der ingezetenen geschoeide wetten, aan het billijk verlangen der Nederlanders te voldoen, en den staat van twijfeling, van onzekerheid en van ongerustheid te doen ophouden, waarin zij ten opzigte der wetgeving verkeeren, ten einde daardoor het staatsgebouw op onwrikbare zuilen worde gevestigd.

Ontwerp van het Burgerlijke Wetboek.

EERSTE BOEK.
VAN PERSONEN.
EERSTE TITEL.

Van personen in het algemeen, en derzelver onderscheiding.

Art. 74. (I.) Door personen verstaat de wet in het algemeen alle menschen of gemeenschappen van menschen; welke civiele of burgerlijke regten kunnen hebben, en dezelve voor den regter kunnen doen gelden, hetzij door hen zelven, of door anderen in hunnen naam.

75. (II.) Naar de grondbeginselen van het regt zijn dus alle menschen, die zich op het grondgebied van den Staat in Europa bevinden, personen. Slavernij, lijfeigenschap, of andere soortgelijke dienstbaarheden, van welken aard, en onder welken naam ook bekend, worden alhier niet geduld. Zij mogen zelfs bij overeenkomst niet bedongen worden.

76. (III.) De bevoegdheid, om civiele of burgerlijke regten te hebben, wordt bekomen door de geboorte. Ongeborenen hebben geene regten. Een kind echter, waarvan eene vrouw zwanger is, wordt met eenen geborenen gelijk gesteld, zoo dikwijls aan hetzelve kind zijne geboorte voordeelig zoude zijn; dood ter wereld komende, wordt zoodanig kind gerekend nimmer aanwezig geweest te zijn.

77. (IV.) De wet onderstelt, dat een kind, waarvan eene vrouw zwanger is, levend zal geboren worden; bij zwangerschap zijn der halve, ten aanzien van het ongeborene kind, alle die voorzieningen toepasselijk, welke de wet ten behoeve van werkelijk geborenen bepaald heeft.

78. (V.) De regter beoordeelt, uit de omstandigheden, of een kind levend of dood is ter wereld gekomen; bij volstrekte onzekerheid

heeft, in burgerlijke geschillen, de onderstelling de voorkeur, dat het kind levend geboren is.

79. (VI.) Er bestaat, ten aanzien der civiele regten, geen onderscheid van personen, dan voor zoo verre de wet zelve aan sommige bijzondere, hetzij natuurlijke, hetzij toevallige toestanden of betrekkingen, eenige bepaalde regten uitdrukkelijk toegestaan of geweigerd heeft.

80. (VII.) Mannen en vrouwen hebben in het algemeen gelijke regten; in sommige gevallen echter kent de wet aan de mans, in andere aan de vrouwen, eenige voorregten toe, zoo als dit hierna in dit wetboek zal aangewezen worden.

81. (VIII.) De verschillende tijdperken, van 's menschen leven, als kindscheid, jongelingschap, ouderdom of dergelijken, geven op zich zelven geene bijzondere regten. Voor zoo verre de wet aan menschen op zekere jaren eenige bepaalde regten toekent of ontzegt, worden de jaren in dit wetboek uitgedrukt.

82. (IX.) De wet erkent echter in het algemeen eenen staat van meerderjarigheid of minderjarigheid, wier regten, bij de bijzondere onderwerpen, daartoe betrekkelijk, worden opgegeven.

83. (X.) De wettigheid of onwettigheid der geboorte maakt mede geen onderscheid in de algemeene burgerlijke regten. Zij werkt alleen op die regten, welke uit de betrekkingen van bloedverwantschap ontstaan.

84. (XI.) In het algemeen heeft een iegelijk het vrije beheer over zijnen persoon en goederen, en is bevoegd tot de uitoefening van alle burgerlijke regten, zoo in regten als daar buiten. Zij, welke deze bevoegdheid hebben, worden *mondigen* genaamd.

85. (XII.) Getrouwde vrouwen, minderjarigen, mitsgaders zoodanige meerderjarigen, welke, wegens eenig ziels- of ligchaams-gebrek, of wegens verkwisting, of wegens eenige andere oorzaak, in dit wetboek uitgedrukt, onder curatele gesteld zijn, hebben die algemeene bevoegdheid niet, maar worden in de uitoefening van de meeste hunner regten vertegenwoordigd, of bijgestaan, door hunne mans, voogden of curateuren. Deze worden *onmondigen* genaamd.

Zij, wier boedel, wegens insolventie, onder curatele, of, wegens vermoeden van insolventie, onder sequestratie gesteld is, hoezeer het vermogen hebbende, om hunnen persoon te verbinden, en alzoo niet onmondig zijnde, hebben echter geen beheer over hunne goederen, noch kunnen deswegens eenige verbindtenis aangaan. Alle regten, ten aanzien van dit een en ander, worden uitgeoefend door degenen, aan welke het bewind over derzelver boedel is toevertrouwd.

Die genen, wier boedels, wegens gevraagde surcheance van betaling, onder het opzigt en de directie van een' of meer personen, nevens hen zelven, gesteld is, kunnen deze regten niet anders uitoefenen, dan gezamenlijk met dezelve personen.

86. (XIII.) Eerloosheid heeft geene andere burgerlijke gevolgen dan die, welke, in dit wetboek, of bij eenige andere wet, uitdrukkelijk bepaald zijn.

87. (XIV.) Door *eerloozen* verstaat de wet de zoodanigen, welke, bij een regterlijk vonnis, kracht van gewijsde zake bekomen hebbende, uitdrukkelijk eerloos verklaard, of veroordeeld zijn tot eene straffe, welke, volgens de wet, eerloosheid medebrengt.

88. (XV.) Alle bevoegdheid, om burgerlijke regten te hebben of te verkrijgen, gaat te niet met den dood. Afgestorvenen hebben geene regten, maar dezelve gaan over op hunne erfgenamen.

Omtrent de regten van en tegen eene nalatenschap, welke niet aanvaard is, gelden de bepalingen, in den negen en twintigsten titel van het tweede boek voorkomende.

89. (XVI.) Niemand wordt op blootе waarschijnlijkheid voor overleden gehouden. Die op iemands overlijden eenig regt gronden wil, moet diens dood bewijzen.

Te dezen opzigte echter moeten de bepalingen op dit onderwerp, bij den twee en twintigsten titel van dit boek gemaakt, in acht genomen worden.

90. (XVII.) Wanneer twee of meer personen, door schipbreuk, het instorten van een huis, of eenig ander onheil te gelijk omkomen, en uit de omstandigheden niet kan worden opgemaakt, wie van hen het eerst gestorven is, wordt geen van hen gehouden den anderen overleefd te hebben.

Deze regel is onderhevig aan eenige uitzonderingen, welke hierna, bij verschillende onderwerpen, zullen worden aangewezen.

TWEEDE TITEL.

Van inboorlingen, ingezetenen, burgers en vreemdelingen.

91. (XVIII.) Inboorlingen van den Staat zijn, die op deszelfs grondgebied, in of buiten Europa, uit nederlandsche ingezetenen, zijn geboren.

92. (XIX.) Kinderen, geboren uit nederlandsche ingezetenen, welke zich in dienst van den staat buiten 's lands bevinden, worden voor inboorlingen gehouden.

93. (XX.) Insgelijks worden voor inboorlingen gehouden, die uit nederlandsche ingezetenen, hunne woonstede in dezen staat hebbende, buiten deszelfs grondgebied geboren worden.

94. (XXI.) Door ingezetenen verstaat de wet alle zoodanigen, welke, schoon binnen dezen staat niet geboren, echter hier te lande hunne vaste woonplaats hebben.

95. (XXII.) Vreemdelingen, welke zich in het Rijk zouden willen nederzetten, worden door deze daad geene ingezetenen, dan:

1°. Wanneer zij de toestemming van den Koning bekomen hebben, om zich op het grondgebied van den staat te vestigen.

2°. Wanneer zij van deze toestemming hebben doen blijken aan het bestuur der plaats, alwaar zij zich willen vestigen.

3°. Wanneer zij aldaar met der daad hunne woonplaats hebben gevestigd.

Het ongestoord, openlijk en onafgebroken wonen gedurende tien jaren op het grondgebied van het Koningrijk, zal hun echter insgelijks de hoedanigheid van ingezetenen geven.

Eenmaal ingezetenen geworden, hebben zij, als de zoodanigen, het volle genot van alle burgerlijke regten, ingezetenen toekomende, zoo lang zij hun domicilie binnen dit land houden.

96. (XXIII.) Door burgers worden in het algemeen verstaan ingezetenen, welke bevoegd zijn tot uitoefening der staatkundige regten.

97. (XXIV.) Ten aanzien van het burgerlijk regt, maakt de wet geen onderscheid tusschen inboorlingen, ingezetenen en burgers; zij hebben gelijke regten in alle gevallen, waarin de wet niet uitdrukkelijk het tegendeel bepaald heeft.

98. (XXV.) Voor vreemdelingen worden gehouden allen, die hier te lande noch inboorlingen, noch ingezetenen zijn.

99. (XXVI.) Vreemdelingen genieten in de Nederlanden dezelfde regten, welke toegestaan zijn aan Nederlanders, in de landen, waartoe die vreemdelingen behooren, volgens de bepalingen van art. 19, 20, 21 en 22 van dit wetboek.

100. (XXVII.) Eene vreemde vrouw, met eenen Nederlander getrouwd zijnde, volgt den staat van haren man.

101 (XXVIII.) Die zich in dienst van den staat buiten 's lands bevinden, behouden, gedurende hunne afwezendheid, hun regt als inboorlingen of ingezetenen.

102. (XXIX.) De regten van inboorlingen of ingezetenen worden verlooren:

1°. Door het bekomen van naturalisatie in een vreemd land;

2°. Door het verlaten van dezen staat, en zich neder te zetten in een ander land, met blijkbaar voornemen, om zijn bestendig verblijf buiten 's lands te houden.

103. (XXX.) Die alzoo zijnen staat als inboorling of ingezeten der Nederlanden verloren heeft, bekomt denzelven niet terug, dan behoudens de voorwaarden, bij art. 95 uitgedrukt.

104. (XXXI.) Eene nederlandsche vrouw, met een' vreemdeling in het huwelijk tredende, volgt den staat van haren man; indien zij weduwe wordt, bekomt zij haren vorigen staat van inboorling of ingezetene der Nederlanden terug, wanneer zij haar vast verblijf binnen dezelve houdt, of, binnen het jaar, na het overlijden van haren man, op het grondgebied van den staat terug keert, en voor het bestuur der plaats, alwaar zij hare woning wil nemen, haar voornemen te kennen geeft, om aldaar haar vast domicilie te vestigen, en hetzelve daar werkelijk vestigt.

105. (XXII.) Het weder bekomen van den staat van Nederlander heeft geene terugwerkende kracht; bij, die dien staat weder bekomen heeft, kan daarvan alleen genot hebben met opzigt tot zoodanige regten, welke hem na die wederverkrijging opkomen.

DERDE TITEL.

Van Domicilie.

106. (XXXIII.) Een ieder wordt geacht, zijn domicilie of woonstede te hebben ter plaatse, alwaar hij zijn voornaam verblijf gevestigd heeft.

107. (XXXIV.) Het verblijf voor eenen tijd of voor een saizoen op een buitengoed, wordt voor geen domicilie gehouden.

108. (XXXV.) Insgelijks vestigt het enkel verblijf op eene plaats waar zich iemand, ter zake van een ambt of bediening, in eene tijdelijke commissie bestaande, ophoudt, aldaar geen domicilie.

109. (XXXVI.) Het staat aan een iegelijk vrij, om ook op andere plaatsen, dan die van zijn voornaam verblijf, domicilie te kiezen; doch niet anders, dan met betrekking tot zekere bepaalde zaken.

In zulke gevallen is hij verpligt, uitdrukkelijk tot dat einde, domicilie te kiezen.

110. (XXXVII.) Een domicilie, betrekkelijk eene bepaalde zaak, op zekere plaats gekozen zijnde, zijn alle exploicten en insinuatien, tot die zaak betrekkelijk, welke aan dat domicilie gedaan zijn, van dezelfde kracht en waarde, als of zij aan den persoon of het gewoon domicilie gedaan waren.

111. (XXXVIII.) Het staat aan elken ingezetenen vrij, zijn domicilie te veranderen. Deze verandering van domicilie heeft plaats, wanneer iemand dadelijk zich in eene andere plaats met der woon heeft nedergezet, met oogmerk, om aldaar zijn voornaam verblijf te houden.

112. (XXXIX.) Insgelijks vermag iemand, die tot zekere bepaalde zaak domicilie op eene plaats gekozen heeft, hetzelve gekozene domicilie te veranderen; met dien verstande nogtans, dat het nieuwe domicilie binnen dezelfde gemeente moet gelegen zijn, en dat hij gehouden zal zijn van die verandering bij insinuatie kennis te geven aan de belanghebbenden.

113. (XL.) Eene getrouwde vrouw heeft geen ander domicilie, dan dat van haren man.

114. (XLI.) Een minderjarige, onder de magt van ouders staande, volgt derzelver domicilie.

Indien hij onder voogdij is, volgt hij het domicilie van zijnen voogd.

115. (XLII.) Een minderjarige, die onder curatele gesteld is, volgt het domicilie van zijnen curator.

116. (XLIII.) Indien er meerdere voogden of curators zijn, volgt hij, die onder voogdij of curatele is, het domicilie van den eerstbenoemden voogd of curator.

117. (XLIV.) Meerderjarige dienstboden of werklieden, die bij de genen, bij welke zij dienen of werken, inwonen, volgen derzelver domicilie.

118. (XLV.) Het sterfhuis van eenen overledenen wordt, in allen gevalle, geacht, aldaar te zijn, alwaar de overledene zijne laatste vaste woonplaats gehad heeft.

119. (XLVI.) Bij gebreke van een vast domicilie of woonplaats, wordt de plaats, waar een persoon gewoon is, of een overledene gewoon was, zich het meest op te houden, voor zijn domicilie gerekend.

Deze regel zal nogtans niet hinderlijk zijn aan de bepalingen, welke, bij de manier van procederen, ten aanzien van hen, die geene vaste woonplaats hebben, zijn voorgeschreven.

'S GRAVENHAGE, *den 14 November.*

Naar men verneemt, heeft het Z. M. behaagd, Z. Exc. den minister *Falck* te benoemen, als hoogstdeszelfs gevolmagtigden op het congres te Weenen, denkelijk heeft die zending plaats in Zijner Majesteits hoedanigheid als groot-hertog van Luxemburg, als uitmakende een der staten van het Duitsche bondgenootschap; men weet thans, dat alle de 38 Mogendheden van Duitschland derwaarts afgevaardigden zullen zenden.

Z. M. heeft dezer dagen een besluit genomen, waarbij bepaald is, dat de generaal majoor *van Geen*, kommandant der provincie Utrecht, ter beschikking van den minister der Koloniën zal worden gesteld, om tegen den aanvang des voorjaars naar Batavia te vertrekken, en aldaar onder de bevelen van den generaal-majoor *de Kock* te dienen, welke thans benoemd is tot kommandant, in plaats van den luitenant generaal *Anthing*, voor eenigen tijd in het vaderland terug gekeerd.

Z. Exc. de Hertog *de Richelieu*, wiens vertrek, zoo men verneemt, tegen het midden dezer week bepaald is, heeft, ll. Maandag bij den Koning het middagmaal gehouden.

Onder de verfraaijingen aan den voorgevel van het tegenwoordig paleis Zijner Majesteit binnen deze residentie, het zoogenaamde Oude Hof, merkt men bijzonder op, drie dubbelde uitslaande geheel metalen deuren, in den vorm van glasramen, iedere deur met vier groote glasruiten voorzien.

Het nieuwe paleis van den prins van Oranje, nu mede geheel voltooid, wat het gebouw betreft, en waarop Z. K. H. verwacht wordt, is in de beste orde en smaak, bij uitstek fraaij gemeubileerd. In den loop dezer week is hetzelve voor het publiek ter beschouwing gesteld geweest.

BRUSSEL, *den 12den November.*

Lord *Eduard Bentinck*, oom van den tegenwoordigen hertog van Portland, is onlangs in den ouderdom van 75 jaren in de ommestreken dezer stad, alwaar hij, sints vier jaren, in eenzaamheid woonde, overleden. Het is bekend, dat deze familie uit de Nederlanden oorspronkelijk is.

GENT, *den 14den November.*

De heer *Schortmann*, van Buttstaed, is uitvinder van een muzijk-instrument, dat veel sensatie in de muzijkale wereld schijnt te zullen maken. Hetzelve geeft in volle kracht en zuiverheid, het geluid van de harmonica, van den waldhoorn, van de hautbois, en van de

(*Het vervolg in het Bijvoegsel.*

BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, *den* 10*den* JUNI, 1826.

(*Vervolg der Courant.*

coup-d'archet der viool. Hetzelve wordt bespeeld met klavieren, gelijk aan die van de piano, doch de geluiden worden op eene geheel andere wijze voortgebragt, wordende veroorzaakt door kleine ſtukjes gebrand hout van verſchillende grootte en dikte, welke door wind of togt intrilling gebragt worden. Het *pianisſimo* gelijkt volkomen naar het geluid der wind-harp. De uitvinder heeft vier jaren tot het uitdenken van dat inſtrument gebezigd en hij maakt zich thans gereed, om te gaan reizen, en hetzelve in de groote ſteden van Europa te laten hooren.

AMSTERDAM, *den* 14 *November.*

Met genoegen verneemt men, dat de berigten nopens den Persloop, welke zich, dit najaar, in ſommige ſtreken der provincie Gelderland geopenbaart heeft, vergroot zijn, en dat die ziekte thans bijna geheel geweken is.

den 14 *November.*

Volgens brieven uit Kadix, in dato den 26ſten October, was de ziekte afnemende, en de ſterfte op 80 perſonen daags verminderd; er werd aanſtalte gemaakt, om den volgenden dag de ſchepen te doen losſen; in de Baai aldaar, waren den 24ſten October, van Amſterdam gearriveerd, des morgens ten half negen ure, de Vigilantie, kapitein *de Boer*; en, ten elf ure, de Vriendſchap, kapitein *Nottes*; des namiddags de Jonge Barend, kapitein *Janſen*; zijnde de eerſte en de laatſte, den 9den October, en de tweede, den 25ſten September, uit Texel gezeild.

(*Staats Courant.*

FRANKRIJK.

PARIJS, *den* 28 *October.*

Men heeft, op de tentoonſtelling der voortbrengſelen van nijverheid, in de Louvre, een werktuig gezien, hetwelk, met betrekking tot de bezuiniging bij en de genezing der inflammatoire ziekten, veel belooft. Dit werktuig is de *Bdellometer* van den geneesheer *Sarlandière*. Hetzelve vervangt de bloedzuigers, en, met behulp van hetzelve, kan men de hoeveelheid bloeds, die men aftappen wil, beter berekenen; ook is het mecanismus zoodanig ingerigt, dat men, naar gelang het noodig is, ſpoediger of langzamer kan tappen. Het ware te wenſchen, dat, met behulp van dit werktuig, de geneesheeren zekerder grondſlagen konden ſtellen voor de evenredige hoeveelheid bloeds, die men bij iedere ſoort van inflammatie moet aftappen.

Te Weenen, heeft er, eenige dagen geleden, in de kazerne in de Jozephſtadt een ongeluk plaats gehad. De beide jonge prinſen van Hohenzollern en Thorn en Taxis, beide rittmeesters in het regement van den grootvorst *Konſtantijn*, ſchermden met floretten; vervoerd door het vuur van de ſchermkunst; werden zij zoo verhit, dat de prins van Hohenzollern, uitgeput van krachten, op een' ſtoel nederviel; een aanval van beroerte gekregen hebbende, gaf hij, weinige oogenblikken daarna, den geest. Men verzekert, dat de prins van Taxis, door het verlies van zijn' vriend, zoo aangedaan is, dat hij zich ook zeer ziek bevindt.

PARIJS, *den* 10 *November.*

Over Engeland verneemt men, dat de nieuwe gouverneur van Cuba, Don *Louis Gagigal*, met die land-voogdij ook hetbewind over Florida vereenigd had, en dat het grootſte deel zijner medegebragte troepen derwaarts beſtemd was.

Het gebeurde met het Nederlandſche linieſchip *Prins Frederik*, heeft in Engeland aanleiding gegeven tot een geding over de regten der ſtrand-redders. De zaak is voor het groot hof van Admiraliteit gekomen, doch het bepleiten derzelve uitgeſteld, op voorwaarde dat het ſchip de haven niet verlaten zou.

den 11 *November.*

Den 6den November, kwam te Lijon, eene vrouw met de ſchuit van Châlons aan, hebbende eene mand bij zich, welke door de commiesſen van het octrooi werd onderzocht. Hoe groot was hunne verwondering, toen zij daarin drie lijken van pas geboren kinderen vonden. Dadelijk gevat en naar het ſtadhuis gebragt zijnde, verklaarde deze vrouw het beroep van vroedvrouw uit te oefenen; dat zij kwam uit eene gemeente, Couches geheeten, eenige uren boven Châlons gelegen, alwaar zij, in het geheim, eene weduwe verlost had; dat de drie kinderen, die zij bij zich had, de vruchten waren van de enkele verlosſing; dat zij levendig ter wereld waren gekomen; dat, om de ſchande te bedekken, die het bekend worden dezer daad, in zulk eene kleine gemeente als Couches, zou te weeg brengen, zij met deze drie pas geboren onwettige kinderen was vertrokken, om dezelve naar Lyon in het geſticht van weldadigheid over te brengen. Deze vrouw, in de ſtadsgevangenis geplaatst, zal ter beſchikking van den procureur des Konings worden geſteld.

Er zal eerlang, op kosten des Gouvernements, eene reis naar Lapland gedaan worden. Deze reis, voor het belang der wetenſchappen en kunsten ondernomen, zal zich moeten uitſtrekken tot aan geene zijde van Kaap-Noord, in de IJszee, en tegen het einde der maand September 1820 afgeloopen zijn. Z. Exc. de minister van binnenlandſche zaken heeft deze zending aan den heer *Noël de la Morinière*, inſpecteur der Visſcherijen, opgedragen.

GROOT-BRITTANNIE.

LONDEN, *den* 2 *November.*

De dagbladen van Sheffield melden, dat men voornemens is, in het midden dier ſtad eene pyramide van 48 voeten hoog op te rigten, op welker top eene lantaarn of ronde bol van zeer grooten omvang zal worden geplaatst, welke met gaz-licht opgevuld zal worden en de geheele ſtad en derzelver ommeſtreken verlichten zal.

den 5 *November.*

Te Yarmouth heeft een hond, toebehoorende aan den heer *Smith*, een' perſoon, die uit een boot in zee geſlagen was, gered. Dezelfde hond had voormaals een kind van zes jaren uit een rivier gehaald.

den 9*den November.*

Het ſchip de Texel, hetwelk, den 2den October, van Boston naar Amſterdam onder zeil was gegaan, heeft, drie dagen geleden, Dartmouth aangedaan, en heeft aldaar de dagbladen van onderſcheiden gedeelten der Vereenigde Staten achtergelaten. De gele koorts zette hare verwoestingen te Baltimore voort; doch de dagbladen hadden, op aanzoek van het bureau van gezondheid, het plaatſen van het getal der door dezelve dagelijks aangetast wordende perſonen achter gelaten, ten einde de ongerustheid niet te vergrooten. Te New-York berekende men op 30,000 het getal inwoners, welke die ſtad verlaten hadden, en op 206 het aantal handels etablisſementen, die naar elders overgebragt waren. Een dagblad van Washington wil, dat de laatſte depeches welke naar den heer *Forsyth*, minister der Vereenigde Staten te Madrid, gezonden zijn, de volgende woorden behelsden: „ Indien het traktaat der Floridas niet geratificeerd wordt, vraag dan uwe paspoorten, en kom terug."

den 12 *November.*

Dingsdag heeft de plegtige inſtallatie van den nieuwen lord mayor van Londen, op de gewone wijze, plaats gehad. De nieuwe lordmayor heeft, op zijnen weg naar Westminster-Hall, vele blijken van achting, maar ook eenige van afkeuring van het volk ontvangen. De afgetreden lord-mayor werd door het gemeen zeer uitgejouwd en beleedigd, daarentegen werden de aldermans *Wood* en *Thorp* zeer toegejuicht. Na het afloopen der plegtigheid, gaf de nieuw geïnſtalleerde magiſtraat eenen zeer prachtigen maaltijd, welken de hertog van York, verſcheiden vreemde ambasſadeurs, de ministers en vele perſonen van aanzien, met hunne tegenwoordigheid vereerden. Het diner werd door een fraai bal gevolgd.

Er zijn tijdingen van de Hecla en de Griper, die de expeditie naar de Noordpool uitmaken. Zij hadden den 86ſte graad breedte bereikt, hetgeen de hoogſte breedte is, welke kapit. in *Ross* heeft kunnen bezeilen. In Baffins-Baai hebben zij eene ontzaggelijke menigte ijs gevonden, dat op een rots ſcheen vast te zitten. De zee had, ten noorden van dien ijsklomp, de gedaante van een meer geheel zonder ijs. De inboorlingen, die zij ontmoet hebben, ſcheenen nimmer de expeditie van kapitein *Ross* gezien, noch daarvan eenige kennis te hebben. De tegenwoordige reizigers ſchenen van gevoelen, dat er geene pasſagie is, om uit de Baffins-Baai te geraken.

De brieven van Gibraltar, welke, door paketboot de Walſingham, die den 13den October van daar vertrokken is, zijn aangebragt, zijn, voor zoo verre den ſtaat der gezondheid van het garnizoen en der inwoners betreft, zeer voldoende. Aan de uitmuntende ſchikkingen van den gouverneur heeft men het te danken, dat de verſchrikkelijke ziekte, welke het aangrenzend land verwoest, nog niet in die veſting doorgedrongen is. Het gerucht liep, dat de expeditie van Kadix op nieuw verzameld zal worden, en dat, ten gevolge eener gemaakte ſchikking met Portugal, dezelve van Lisſabon onder zeil zou gaan.

DENEMARKEN.

KOPPENHAGEN, *den* 9 *November.*

De taalkundige hoogleeraar *Rask* heeft, gedurende zijn verblijf te Petersburg, eene Samscritiſche ſpraakkunst bearbeid, welke van de in Engeland en Oost Indie tot dus ver uitgegevene merkelijk verſchilt. Hij zal nu, over den Kaukaſus, naar Perzie, en, van daar, naar Indie reizen, om de Bali-taal nauwkeuriger te onderzoeken, en alsdan, in dezelve taal, de aan de Baliſten heilige boeken te leveren. Die reis zal voor het minst drie jaren tijds vereiſchen.

ZWEDEN.

STOCKHOLM *den* 29*ſten October.*

Het opperſte geregtshof heeft thans in het hoogſte resſort uitſpraak gedaan in het berucht proces, hetwelk aanhangig was tegen hen, welke deel genomen hadden aan het ter pijnbank brengen van twee onſchuldigen, om dezelve tot bekentenis te brengen van een', drie maanden geleden, te Wernödö gepleegden moord. Ten gevolge van dit vonnis, is de onder-opziener der gevangenisſen *Rösgren* van zijnen post ontzet, tot een jaar veſting-arbeid en tot ſchadevergoeding aan de onſchuldig aangeklaagden veroordeeld geworden. Het publiek beſchouwd dit vonnis als eene zegepraal van de uitoefening der geregtigheid.

CHRISTIANIA, *den* 22*ſten October.*

Even als op de amerikaanſche kusten heeft zich ook hier in Noorwegen een gedrocht of zoogenaamde zeeſlang, in den zomer tusſchen 1817 en 1818, in Drontheims-Fiord, zes mijlen van laatstgemelde ſtad, dikwerf vertoond. Veele geloofwaardige lieden, en, in den zomer *van* 1818, *zelfs te gelijker tijd de manſchap van* twintig visſchers booten, hebben dit gedrochtelijk ſchepſel op de oppervlakte van het water opgemerkt, en men moet zich alleenlijk daarover verwonderen, dat er destijds niets van in de dagbladen vermeld werd. *Pontoppidan*, in zijne natuurlijke geſchiedenis van Noorwegen, geeft, zoo men weet, eene beſchrijving van dit dier, en deelt zelfs eene teekening daarvan mede.

RUSLAND.

PETERSBURG, *den* 12*den October.*

Het ſchip Kutuſow, toebehoorende aan de rus amerikaanſche kompagnie, den 19den September 1816, uit Kroonſtadt, naar de rusſiſche kolonie op het eiland Baranoff, en wel naar de haven van Novo Archangel, afgezeild, is, den 19den dezer, volkomen drie jaren na deszelfs vertrek, aldaar terug gekomen. De terugtogt is in 286 dagen afgelegd. Dit vaartuig heeft voor meer dan een millioen roebels aan amerikaanſche bontwerken voor rekening van de kompagnie, en voor 300 duizend, van Batavia medegebragt.

Het vaartuig de Borodino, van omtrent 600 tonnen, dat naar dezelfde kolonie beſtemd is, wacht te Kroonſtadt een gunſtige wind af om onder zeil te gaan. Deszelfs equipage is zamengeſteld uit 112 man; officieren, geneesheeren, loodſen, enz., daaronder niet begrepen.

PETERSBURG, *den* 22*ſten October.*

Wegens de reis van onzen Monarch door Finland, ſchrijft men van Cajana het volgende:

„ Den 8ſten September kwam Z. M. de Keizer, tot vreugde der inwoners, alhier aan. Reeds had de ſterke tegenwind alle onze hoop benomen van onzen beminden Monarch alhier te zien, toen onverwachts het berigt kwam, dat Z. M. de landingsplaats aan den Ammäſchen waterval naderde. Verwonderd van den Keizer, bij een' ſtorm, op het Uleo-meer te zien, ſnelde alles naar den waterval, alwaar de magiſtraat en de geestelijkheid den Monarch op eene bijzonder daartoe gebouwde landingsbrug ontvingen. De vreugde der inwoners was des te grooter, dewijl, behalve Koning *Gustaaf Adolf*, in het jaar 1622, geen vorst dit kleine en afgelegen ſteedje bezocht heeft. De Keizer had zoo vast beſloten, ons met een bezoek te

vereeren, dat de hevige wind, welke zich reeds verhief, toen Z. M. in het dorp Wuolyoki aan het Uesermeer, in de sloep trad, hem niet in zijn besluit kon doen wankelen. Op het Uleomeer veranderde de wind in een' storm en de bruizende golven sloegen verscheiden malen over den Keizer en zijn gevolg; doch stil en bedaard, vertrouwende op de beschermende hand der Voorzienigheid, zeilde de Monarch deze 5 verre mijlen zee-reis binnen de 4 uren over. Na de landing bezigtigde Z. M. dadelijk den schoonen waterval en de ruïnen van het slot Cajana, begaf zich daarop naar de kerk om zijn gebed te spreken, en van daar naar het voor Hoogstdenzelven ingerigte huis. Intusschen woedde de storm steeds voort, zoo dat Z. M. zich genoodzaakt zag, de terugreis over land te nemen. Men onderrigtte den Keizer, dat er geen weg was dan een smal voetpad van 7 mijlen, door eene woeste streek, over steen- en boschachtige heuvels en door moerasfen, welke tot de ontoegankelijkste van het geheele land behooren; doch desniettegenstaande nam Z. M. deze terugreis te voet aan. Gedurende den ganschen weg was de Keizer vrolijk en opgeruimd, en sloeg zelfs handen aan het werk, wanneer er, over eene beek of moeras, eene brug van planken geslagen moest worden. Na deze moeijelijke wandeling van 7 mijlen, bereikte men des avonds het dorp Saresmaki, van waar Z. M., met eenen boerenwagen, naar de poststation Risfila gebragt werd, om de reis naar Uleaborg voort te zetten."

DUITSCHLAND.

BERLIJN, *den 6 November.*

Het Koninklijk policie-ministerie alhier heeft eene ordonnantie uitgevaardigd, volgens welke de leesbibliotheken in de Pruissische monarchij onder een strenger opzigt der plaatselijke policie-beambten gesteld worden, en slechts personen van kunde en goed gedrag bevoegd zullen zijn, eene leesbibliotheek te houden.

den 9den November.

Onze constitutie met de landstenden zal nu weldra vastgesteld worden. Z. M. de Koning heeft, reeds vroeger, eene kommissie uit den staatsraad, bestaande uit den kanselier van staat en de gezamenlijke staatsministers, voorts uit den prins *Radzivil*, stedehouder van het groothertogdom Posen, den generaal graaf *Gneisenau*, den minister *von Brockhausen*, den graaf *von Knesebeck*, den werkelijken geheimraad *von Spiegel*, den geheimen staatsraad *von Stägeman*, den generaal *von Grollman*, den werkelijken geheimraad *Ancillon*, den staatsraad *von Redinger*, den geheimen legatie-raad *von Savigny*, den geheimen legatie-raad *Eichorn*, en den geheimen staatsraad *Daniels* benoemd, om dat belangrijk werk tot stand te brengen; later hebben drie ministers van staat, de baron *von Altenstein*, en de heeren *von Beyme* en *von Klewitz* door alle provinciën des Rijks gereisd, ten einde, met de ingezetenen van het meeste doorzigt, over het onderwerp te spreken en de noodige plaatselijke berigten in te winnen. Thans, nu de hindernissen, welke in den weg waren opgeruimd zijn, of op het punt, om zulks te worden, heeft Z. M. de Koning de bearbeiding van een volkomen ontwerp van constitutie aan eene uit weinige leden bestaande commissie opgedragen. Dezelve wordt gepresideerd door den staats-kanselier, prins *von Hardenberg*, en bestaat verder uit de staatsministers barons *von Humboldt* en *von Schuckmann*, den werkelijken geheimen legatie-raad *Ancillon*, den geheimen staatsraad en president van het hof van appèl te Keulen, *Daniels*, en den geheimen legatie-raad *Eichhorn*. Deze commissie heeft haren arbeid reeds begonnen en zal denzelven eerstdaags aan het onderzoek van het voormeld comité uit den staatsraad onderwerpen.

HAMBURG, *den 13 November.*

Den 20sten dezer, zal de centrale commissie te Mentz geïnstalleerd worden; waarna zij terstond hare zittingen zal aanvangen.

Volgens schrijven van Carlsruhe, van den 3den dezer, zouden de stukken, betrekkelijk het proces tegen *Sand*, aan de daartoe bevoegde regterlijke autoriteiten, tot het vellen van vonnis, ter hand gesteld worden. *Sand* kon als volkomen hersteld beschouwd worden.

TURKYEN.

KONSTANTINOPEL, *den 25 September.*

Het geheele muntwezen had de Groote Heer aan *Duzoglou*, eene der aanzienlijkste familiën der katholieke Armeniers, verpacht; doch daar men, in de voorgaande week, in de kas een deficit van 22,000 beursen ontdekte, is *Duzoglou* in de gevangenis geworpen, en alle zijne goederen, als ook die van andere Armeniers, welke bij de munt behoorden, in beslag genomen.

Behalve gemeld deficit hadden de nieuwe geldstukken de innerlijke waarde niet, die dezelve moesten hebben; daar dit laatste met goedkeuring van den vóór vier weken eerst aangestelden minister van binnenlandsche zaken was geschied, zoo werd dezen, op den 17den dezer, terwijl hij zich met den reis-effendi naar den groot-visier wilde begeven, aangezegd, dat hem zijne waardigheid was ontnomen, en hij zich naar het paleis van den Tschausch Bachi begeven moest. Gedurende dien tijd werden zijne goederen en schatten, die zeer aanzienlijk moeten zijn, in beslag genomen.

Een groot aantal Armeniers zijn in de gevangenis geworpen, terwijl hunne vrouwen en kinderen naar den armenischen patriarch gezonden zijn. Hoe eenvoudig deze lieden ook over het algemeen zijn, hadden zij echter kennis genoeg om rijkdommen te verzamelen, paleizen te bouwen en tuinen aan te leggen, hetwelk bij velen, vooral bij de Janitsaren, welke reeds lang over het slechte geld te onvreden waren, wangunst veroorzaakte. Hunne eigendommen zijn verzegeld en alle kontanten naar de munt gezonden; men ging met het in beslag nemen dier goederen, waarmede men verscheiden dagen is bezig geweest, zoo gestreng te werk, dat men ook vele eigendommen van vreemdelingen verzegelde, welke, ter wederbekoming derzelve, de hulp der buitenlandsche gezanten moesten inroepen.

De Groote Heer is over het gedrag der Armeniers, welke hij zoo zeer begunstigd had, zeer te onvreden, en heeft dadelijk eene commissie ter onderzoeking benoemd. In plaatse van den gewezen minister van binnenlandsche zaken, is reeds een ander aangesteld.

(*Staats Courant*

AMERIKA.

VEREENIGDE STATEN.

BOSTON, *den 29sten September.*

Met genoegen kunnen wij aan onze lezers het volgend officieel stuk mededeelen:

„ *Bureau van gezondheid*, den 27sten September. Het bureau van gezondheid, in de stad Boston gevestigd, heeft het genoegen thans publiek te kunnen maken, dat de stad Boston, op dit oogenblik, van alle aanstekende ziekten geheel bevrijd is, en de secretaris van dat bureau heeft bevel ontvangen, om dit berigt in de publieke dagbladen te doen plaatsen.

(*geteekend*) JAMES ROBINSON."

(*Staats Courant.*

NEW-YORK, *den 8 October.*

Het gerucht loopt, dat er een detachement spaansche troepen te Pensacola ontscheept is en zich aldaar gevestigd heeft. De Spanjaarden zullen weldra iets ten opzigte der Floridas uitvoeren en wij zullen ongetwijfeld met hen aan den gang komen. Meer dan waarschijnlijk is het, dat de gebeurtenis'en, zoo in Europa, als op onze kusten, het gebruik van een groot gedeelte onzer zeemagt zullen vereischen. In dat geval zal het eskader in de Middellandsche zee grootelijks verminderd worden.

Uit de laatste tijdingen van Madrid, in de couranten van gisteren publiek gemaakt, zien wij, dat verscheiden in de staatkunde geoefende lieden van oordeel zijn, dat een oorlog tusschen de Vereenigde Staten en Spanje het gevolg zal zijn van het niet ratificeren van het, met don *Onis*, wegens den afstand der Floridas, gesloten traktaat.

Daar de heer *Fenwick* onlangs, met depêches van onzen minister bij het spaansche hof, aangekomen is, zoo twijfelen wij geenzins, of dezelve zullen het in omloop geweest zijnde gerucht bevestigen, dat het traktaat nog niet geratificeerd was en ook niet geratificeerd zou worden, dewijl de voor deze ratificatie bepaalde termijn, op den 23sten augustus, juist de dag, dat de heer *Fenwick* Madrid verlaten had, vervallen was.

Aangezien deze nieuwe wending der onderhandelingen zou het nutteloos zijn, over de waarschijnlijkheid van eenen op handen zijnden oorlog te oordeelen. Wij hopen, dat ons gouvernement met de betamelijke waardigheid en kracht zal handelen, en dat, indien men tot de wapenen toevlugt moet nemen, er geene ongerustheid over eenen roemrijken uitslag behoort plaats te hebben.

MENGELINGEN.

Von Genz. Deze in het vak der staatkunde beroemde schrijver, even zeer als tegenstrever van het Fransche als voorstander van het Britsche stelsel beurtelings belasterd en geprezen, is in 1764 te Berlijn geboren. Het groote aandeel hetwelk hij aan de maatregelen nam om de Fransche revolutie tegen te werken en aan vele der gewigtigste, omtrent dit groote treurspel in het licht gekomene schriften, ontwikkelde zijn talent als staatkundigen schrijver, op eene roemrijke wijze. Van den beginne af aan, was hij een tegenstrever der revolutie. Het eerst maakte hij zich bekend door overzettingen der voornaamste werken over dit onderwerp, als: *Burk's Betrachtungen über die französische Revolution; Mallet du Pan, über das Characteristische und die lange Dauer der franz. Revolution*, enz. Naderhand zocht hij door eigen schriften voor de partij te werken, wier zaak hij als de regtvaardige beschouwde. Daartoe behooren zijn: *Essai actuel de l'administration des finances de la Grande Bretagne; Von dem politischen Zustande von Europa vor und nach der franz. Revolution; Betrachtungen über den Ursprung und Character des Kriegs gegen die franz. Revolution*; en de *Fragmente aus der Geschichte des politischen Gleichgewichts in Europa.*

Bij de onderscheidene *crisen* die sedert tien jaren het staatkundige stelsel van Europa ondergaan heeft, zocht hij met de magt van eigen overtuiging op de openlijke meening te werken en in dien zin zijn de *Autentische Darstellung des verhältnisses zwischen England und Spanien vor und bei dem Ausbruche des Krieges* (1806) als ook zijne *Darstellung der Rechtmässigkeit des österreichischen Kriegs gegen Frankreich* (1805) gewigtig voor de geschiedenis.

De tegen Frankrijk strijdende regeringen hebben dan ook zijne verdiensten en zijnen invloed gewaardeerd en beloond. Nimmer is een duitsche schrijver in Engeland gevierd geworden als *Genz*, gedurende zijn verblijf aldaar in 1814. De keizer van Oostenrijk maakte hem tot hofraad en verhief hem in den adelstand. De Keizer van Rusland schonk hem de *Alexander-Newsky* orde. En zoo dit al niet zijne verdiensten ten eenenmale bewijst, zouden het de lasteringen doen, waarmede het kabinet van St. Cloud hem onophoudelijk vereerde.

Zijne verdiensten als staatkundige schrijver zijn groot. Als geschiedschrijver heeft hij minder bevallen. Zijn „ *Omtrek eener levensgeschiedenis van Maria Stuart, Koningin van Schotland*," wordt gezegd alle fouten te bezitten, die eene biographie hebben kan.

Men schijnt in Pruissen *von Genz* niet naar verdienste te hebben bevorderd.

Thans is hij in Oostenrijk op zijn regte plaats gesteld, zoo als het laatste door *von Genz* geredigeerde manifest van Oostenrijk bewijst, toen hetzelve zich met de verbondene mogendheden tegen *Frankrijk* vereenigde.

(*Conv. Lexikon.*

WELDADIGHEID.

Het goud, het zilver, heeft geen luister
 In 't vratig ingewand der aard,
Ten zij, van uit het nijdig duister,
 In 't oog der zon gebaard.

Wat gaat ge zwanger van metalen,
 Natuur? wat arbeidt ge in de nacht?
De glans behoort, waarmeê zij pralen,
 Aan die ze in 't daglicht bracht.

Hoewel en smeltkroes die 't bereiden,
 Verheffen 't zilver tot zijn eer;
Maar milde handen die 't verspreiden,
 Dien dankt het eindloos meer.

Geen goud om 't hoofd van Werelddwingeren
 Treft eedle boezems met ontzag.
Maar 't geen, gewandeld door de vingeren,
 Van weldoen tuigen mag.

Geen Vorstenwapens of banieren,
 Geen letter-, koord-, of parelrand;
De teekens die het geldstuk sieren,
 Zijn, 't slijten van de hand.

Waar 's aardrijks roof toe opgegraven,
 En 't leven in zijn recht verkort,
Indien gij 't, goud- en zilverslaven,
 Op nieuw in d'afgrond stort?

Neen blinke 't, steeds vernieuwd in waarde,
En voere 't, over 't, wentlend rond,
Den hongrende aan het eind der aarde
De nooddruft in den mond!

Weldadigheid! bij u zijn schatten,
En waar ge in 't menschlijk hart gebiedt,
Wat 's Grijpaarts koffer moog bevatten,
Bestaat voor 't menschdom niet.

Hem volgt der Nageslachten zegen,
Wiens hart van broederliefde blaakt;
En 't geen hem vlijt of lot verkregen
Der menschheid vruchtbaar maakt.

Maar vloek op 't hoofd der Geldgriffoenen,
In 't stof gebogen voor hun goud;
Wien, wakende bij hun miljoenen,
De honger wakker houdt!

Wien de angst het dons der zwanenpluimen
Tot doornen kneedt in 't slaaploos bed,
Daar elke wind die 't meir doet schuimen,
Hun ziel in stormvlaag zet!

Hij is niet groot, wiens ijzren kasfen
Den Weissel kluisteren bij den Taag;
Golkonda op Brazieljen tassen,
In wisselende laag:

Maar groot is hij, en 't lot te boven,
Wiens oog geen berg van goud verwrikt;
Wiens hart geen leed de rust kan rooven,
Geen doodsgevaar verschrikt;

Bilderdijk.

OP DEN LASTER.

ô Monster! dat uit 's afgronds kolken,
Met helsche list te voorschijn trad;
Gewapend met ontelbre dolken,
Die satan zwaar vergiftigd had.
Omringd van adders en van slangen,
Gespuis aan uwen dienst gewijd;
Om 't eerlijk hart alhier te prangen,
Geholpen door den helschen nijd.
Schiet vrij met uw gevloekte pijlen!
Tref onbeschroomd het brave hart!
Uw schooten zullen zelden feilen,
Uw dolken baren zeker smart.
Maar nooit zult gij het hart der braven
Doen bukken voor uw helsche magt!
De onschuld die daarin begraven,
De felste slagen steeds verzagt,
Zal éénmaal luisterrijk verrijzen,
Trots al uw list, trots al uw spijt:
En zal uw zwarte ziel doen ijzen,
Ja prangen, door het zelf-verwijt,
Dat gij, vergeefs, uw vuile zwadder
Met list vermengd, hier hebt verspreid:
ô! Beef dan, gij gevloekte adder!
Voor 't billijk lot dat u verbeid.
Zink dan, beschaamd in de afgrond neder,
Die reeds voor u geopend is,
Uw prooi verheft zich als een céder,
Aanschouwdt u slechts met derenis!

K. B.

Stand van den thermometer te Weltevreden, gedurende de maand Mei 1820.

Datum.	's morg. 6 uur.	's morg. 9 uur.	's midd. 12 uur.	's midd. 3 uur.	's avonds 6 uur.	's avonds 9 uur.	med. voor ied. dag.
1	77	82	87	88	84	79	81½
2	77	82	89	84	77	77	81
3	76	80	86	86	84	80	82
4	75	80	88	87	84	82	82⅔
5	75	82	86	87	84	82	82⅔
6	74	79	84	84	81	80	80⅓
7	75	80	88	88	84	81	82⅔
8	77	81	89	89	85	82	83⅚
9	78	81	90	89	85	82	84⅙
10	76	81	89	89	83	81	83⅙
11	76	80	90	88	85	80	83⅙
12	72	79	90	89	85	78	82⅙
13	74	81	90	89	82	82	83½
14	72	81	90	90	85	81	83⅙
15	74	83	89	87	85	81	83⅙
16	75	83	89	89	85	80	83½
17	75	82	89	89	85	82	83⅔
18	75	82	89	86	84	80	82⅔
19	77	82	87	87	86	81	83⅓
20	75	84	86	87	85	80	82⅚
21	74	84	86	87	84	79	82⅓
22	76	81	86	87	82	79	81⅚
23	72	78	86	88	83	79	81
24	74	82	87	88	83	81	82½
25	73	79	87	87	83	80	81½
26	78	82	87	87	84	81	83⅙
27	76	82	88	86	81	78	81⅚
28	72	81	88	88	82	79	81⅔
29	75	81	86	86	81	79	81⅓
30	73	79	88	86	85	82	82⅚
31	78	82	87	87	85	81	83⅓
med.	75 2/31	81 6/31	87 24/31	87 12/31	83 21/31	80 9/31	

Z. v. Z.

Bekendmaking.

De hoofd-directie van financien maakt ten vervolge van de in de Bataviasche Courant van den 8sten Januari jl. geplaatste advertentie bekend, dat de daarbij vermelde specifieke lijsten van de uittebesteden goederen, benevens de voorwaarden waarop deze uitbesteding zal geschieden, thans ter visie liggen op de kantoren van de respective residenten van Batavia, Samarang en Sourabaija, en dat de tijd tot welke de inschrijvings billetten ter evengemelde residentie kantoren kunnen worden ingezonden, is vastgesteld tot op ultimo Juli aanstaande.

Batavia, *den 3 Juni* 1820.

Ter ordonnantie van de hoofd-directie van financien.

De secretaris,
DUIJVENÉ.

Bekendmaking.

De kommissie ter verevening van sequestratie en curator gelden, bij de desolate boedelkamer overgebragt zijnde; zoo wordt mits deze, aan alle belanghebbenden kennis gegeven, dat, de desolate boedelkamer, voor het Stadhuis zal doen aanplakken bekendmakingen, van de op vonnissen door hun te doene uitbetalingen.

De Resident van Batavia,
P. H. van LAWICK van PABST.

Waarschouwing.

De resident van Batavia is in ervaring gekomen dat sommige ingezetenen zich niet ontzien op eigen autoriteit bruggen over de Rivieren of andere wateren te leggen, steene hekken te zetten of waterleidingen te construeren: een en ander strijdig met de daaromtrent bestaande bepalingen.

De resident waarschouwd bij deze een ieder, geene werken van dien aart, hoe ook genaamt, te doen maken of repareren, zonder daartoe alvorens verlof gevraagd en bekomen te hebben.

Batavia, *den 24 Mei* 1820.

De resident van Batavia.
P. H. van LAWICK van PABST.

Bekendmaking.

De resident van Batavia is gemagtigd, om in deze residentie met de invordering van het slaven hoofdgeld een aanvang te maken, met den 1sten Juni nu aanstaande, en de drie maanden binnen welke de betaling daarvan moet zijn afgelopen, voor dit jaar te rekenen als van dien dag te zijn ingegaan, hij geeft hier van bij deze kennis, en noodigt een ieder die zulks aangaat, om deze belasting binnen de hier voren vermelde tijd te betalen aan den ontvanger der middelen, welke te dien einde dagelijksch (Zon- en Feestdagen uitgezonderd) zal vaceren en aan wien men zal moeten vertonen, zo wel het bewijs der betaling voor vorige jaren, als de extracten uit het register van de slaven, voor zo verre deze bereids zijn geregistreerd; met herinnering: dat naarvolgens de bepalingen vastgesteld bij publicatie van den 15 Mei 1812., de slaven waarvoor het hoofd-geld op of binnen voorschreven tijd niet zal zijn voldaan, tot hun vrijdom geregtigd zijn.

Batavia, *den 24 Mei* 1820.

De resident van Batavia
P. H. van LAWICK van PABST.

Bekendmaking.

De resident van Batavia maakt bekend, dat er op den 10den Juni nu aanstaande, op de oude houtstapel-plaats alhier, ten overstaan van den civielen architect, door vendumeesteren publiek zullen worden opgeveild en verkocht, eenige oude meubelen en houtwerken, en zulks na dat de in de Courant van den 27sten Mei jl., door den kommissaris der marine op dienzelfden dag geannonceerde verkooping van kleeding stukken, zal wezen afgelopen.

Batavia, *den 31 Mei* 1820.

De resident voornoemd.
P. H. van LAWICK van PABST.

Bekendmaking.

De resident van Batavia als daartoe geautoriseerd, maakt bekend, dat er van heden af aan tot en met den laatsten van deze maand, eene inschrijving is geopend om tegen het einde van dit loopende jaar, of in het begin van het aanstaande jaar 1821 te leveren:

200 *Twee honderd kasfen Macao's papier, klein formaat.*
25 *Vijf-en-twintig dito dito dito, groot formaat.*

Waarvan de monsters ten zijne kantore te zien zijn, en de voorwaarden waar naar deze uitbesteding zal geschieden dagelijks (Zon- en Feestdagen uitgezonderd) ter lezing liggen:

Hij noodigt mitsdien de gegadigden hunne inschrijving billetten zoo spoedig mogelijk intezenden, zullende na de hier boven bepaalde tijd geene billetten meer worden aangenomen.

Batavia, *den 2 Juni* 1820.

De resident voornd.
P. H. van LAWICK van PABST.

Bekendmaking.

De resident van Buitenzorg, brengt mits deze ter kennisse van de ingezetenen dezer residentie, dat, ingevolge art. 10 van het besluit van den Gouverneur Generaal in Rade, de dato 25sten November 1819 nº. 8, het middel, bekend onder de benaming van het oorgeld der paarden en de belasting op de rijtuigen, over den jare 1820, alhier, voor Gouvernements rekening zal worden geheven, daartoe in de aanstaande maand Juni dagelijks (de Dingsdagen en Zondagen uitgesloten) op het kantoor der residentie zal worden gevaceerd, tot den ontvangst der opgaven en betaling van de belasting op de paarden en rijtuigen voor het loopende jaar.

Buitenzorg, *den 20 Mei* 1820.

De resident voornoemd.
van HOGENDORP.

Bekendmaking.

De resident van Samarang, maakt hiermede aan een ieder bekend, dat op Donderdag den 29sten Juni aanstaande, ten zijnen kantore op het Stadshuis alhier, openbaar zal worden aanbesteed de leverantie van vivres en andere benoodigdheden, ten dienste van het militaire departement en hospitaal alhier; bestaande in de volgende artikelen:

Rijst.	*Ossen vleesch.*
Drooge visch.	*Buffels vleesch.*
Sago.	*Brood.*
Suiker.	*Melk.*
Meel.	*Vruchten.*
Peper.	*Eieren.*
Koffij.	*Hoenders.*
Thee.	*Varkens reuzel.*
Azijn.	*Versche boter.*
Lamp-olie.	*Limoen sap.*
Brandhout.	*Salade-olie.*
Kaarsen.	*Houts-kolen.*

De aanbesteding zal geschieden voor den tijd van zes maanden, ingaande met 1sten Juli en eindigende met ultimo December 1820.

De gading hebbende zullen hunne aanbiedingen kunnen doen voor of op den dag der aanbesteding, het zij in geschrifte

of bij monde, zullende de condition waarop de aanbesteding zal geschieden van heden af aan voor een ieder ter lezing liggen ten kantore boven vermeld, zoo wel als bij de hoofden der Javanen, Chinezen en Maleiers hier ter plaatze.

SAMARANG, *den* 30 *Mei* 1820.

De resident.
J. DE BRUIJN.

Bekendmaking.

DE resident van Samarang, maakt bij deze een ieder die het zoude mogen aangaan bekend, dat gedurende den loop van de maanden Juli, Augustus en September aanstaande, aan het kantoor van den algemeenen ontvanger alhier, dagelijks (de Zon- en Feestdagen uitgezonderd) van 's morgens ten 8 tot 's namiddags ten 1 ure zal worden gevaceerd, tot den ontvangst der belasting van een spaansche mat per hoofd van de lijf-eigenen, zoo mede van de belasting op het oorgeld der paarden en op de rijtuigen der Chinezen, Mooren, Maleiers en andere Inlanders, voor den loopende jare 1820, naarvolgens de bestaande wetten en reglementen.

SAMARANG, *ultimo Mei* 1820.

De resident.
J. DE BRUIJN.

Bekendmaking.

WORDT geadverteert, dat van heden tot ultimo Juni aanstaande, op het bureau der politie zal worden gevaceert, tot den ontvangst van de belasting van het oorgeld der paarden en dat der wagens, voor het lopende jaar, en een ieder uitgenoodigt daarvan betaling te doen.

SOURABAIJA, *den* 20 *Mei* 1820.

De resident.
A. M. T. DE SALIS.

Advertentie.

DE kommissaris der marine zal, als daar toe bij besluit Zijner Excellentie den Heere Gouverneur Generaal d. d. 16 Maart jl. no. 10 geauthoriseerd, op Zaturdag den 10 Juni aanstaande des morgens ten negen ure precies, ten overstaan van den onder kommissaris der marine op de equipage-werf alhier door Vendumeesteren publiek doen opveilen en verkoopen, de volgende kleedingstukken, als.

551 onderbroeken.
258 paren wolle kousen.
45 dito witte garen dito.
218 dito slobkousen.
3 karsaaij broeken.
6 blaauw lakensche broeken.
13 paren schoenen
5 bonte hals doeken.
36 zeildoeken baatjes.
52 blaauw lakensche baatjes.
99 linne baatjes.
193 ledere petjes.
4 dito randsels.

BATAVIA, *den* 25 *Mei* 1820.

De commissaris der marine voornoemd.
MOOIJAART.

Advertentie.

DE hoofd-inspecteur der waterstaat op Java, of bij afwezigheid de inspecteur der 1ste afdeeling, krachtens autorisatie van Zijne Excellentie den Secretaris van Staat Gouverneur Generaal over Nederlandsch Indië, van den 3den Juni jl., voornemens zijnde, op Vrijdag den 23sten Juni eerstkomende, des morgens ten 9 ure, ten kantore van den heer resident van Batavia publiek uittebesteden:

Het vernieuwen van 100 roeden lengte *houte beschoeijing*, aan de oostzijde van, als mede *twee loopbruggen*, over het Molenvliet nabij de Kampong Koboong-baroe.

Verwittigd hiervan het publiek, als mede dat voor de gegadigdens, het bestek en conditie in de Hollandsche en Inlandsche talen ter lezing zal liggen ten kantore van den resident van Batavia, als mede ten huize van den inspecteur *Tromp* op Molenvliet, alwaar de teekening kan bezigtigd en nadere inlichting bekomen worden, zullende drie dagen voor de aanbesteding de asperking als mede locale aanwijzing door een der opzieners van de waterstaat geschieden.

BATAVIA, *den* 8 *Juni* 1820.

De hoofd-inspecteur voornd.
J. PEEREBOOM, bz.

Bekendmaking.

WORDT aan het publiek bekend gemaakt, dat, ten einde aan de ouders en voogden welke zulks zouden verlangen, gelegenheid te verschaffen, om behalve het lagere onderwijs, ook aan derzelver kinderen en pupillen te doen genieten de voordeelen van het onderwijs in de Fransche taal en letterkunde, bepaald is geworden, dat in het locaal der lagere-school van *Weltevreden*, gedurende den tijd dat aldaar geen lager onderwijs plaats vindt, en dus des middags van half twaalf tot één uren, door den daartoe benoemden onderwijzer, den Heere *Dides*, lessen in gemelde wetenschappen zullen worden gegeven, aan de zoodanige leerlingen dewelke zulks zullen verlangen, hetzij dezelve al dan niet bij gedachte school zijn ingeschreven; met dien verstande, dat voor i der der eerstgemelden aan genoemden onderwijzer zal moeten worden betaald *tien* gulden per maand, buiten en behalve de gewone schoolgelden voor het lager onderwijs, terwijl voor die genen welke zulks niet genieten, *zestien* gulden zal moeten worden voldaan.

BATAVIA, *den* 25 *Mei* 1820.

Namens de kommissie van onderwijs,
De secretaris bij dezelve,
VAN DER VINNE.

Advertentie.

ALZOO de raad van justitie te Batavia, aan den advokaat en procureur mr. *Arnold Jan van der Tuuk*, voor en van wegen de desolate boedelkamer, als administrerende de boedels van insolvente overledene alhier, en als zoodanig administrerende de nalatenschappen van wijlen *J. C. Leijber*, *C. Curtius*, *C. J. Vos*, *D. Christiani*, *H. Schei*, *J. Knags*, *Oeij Tjieuwko*, *Tan Peengkie* en *Sie Majien*, heeft verleend appointement van citatie bij edicte, op en jegens alle bekende en onbekende pretendenten, die eenig regt, aktie of pretentie op de voorschrevene nalatenschappen vermeenen te hebben.

ZOO IS HET, dat ik *Hendrik Nollemans*, deurwaarder en gezworen exploiteur van welmelden raad, bij dezen voor de tweede maal dagvaarde, alle bekende en onbekende die eenig regt, aktie of pretentie ten laste van voorschrevene nalatenschappen vermenen te hebben, omme op Donderdag den 15den Juni 1820, des morgens de klokke half-acht ure precies, ter openbare rolle van welmelden raad, te compareeren dan wel gemagtigden te zenden, om het eerste default te purgeren, en als nog hun regt of pretentie te institueeren en sustineeren, en voorts te aanhooren zoodanige eisch en conclusie als ten dien dage zal worden genomen, sub pœne dat aan de non-comparanten zal worden opgelegd een eeuwig stilzwijgen.

Aldus gepubliceerd en geaffigeerd te Batavia den 1sten Juni 1820.

De gezworen exploiteur voornd.
H. NOLLEMANS.

Post-kantoor te Batavia.

WORDT ter kennisse van het publiek gebragt, dat aan het Post-kantoor te Batavia pakketten ter verzending van brieven geopend zijn, om te worden verzonden

naar	schip	kapitein
Amsterdam	*Ganges*,	R. Hooper.
Waarvan het paket op den 11 dezer gesloten wordt.		
Rotterdam	*Ned. de jonge Anthonij*,	Azon [Jacometti,
Antwerpen,	*Margaretha*,	Simpson.
Rotterdam,	*Recoverij*,	W. Fortherleij.
Calcutta,	*Indian Trader*,	Ford.
Salem,	*Amerik. Nanncij-ann*,	Putnam.
Amerika,	*Orient*,	J. Gerdler.

welke in lading liggen en den loop dezer maand zullen zeilen.

De brieven of pakketten uit de oostelijke districten kunnen ter verdere verzending onder adres van den postmeester aan de Post-kantoren te Samarang en Sourabaija, worden bezorgd.

Post-kantoor te BATAVIA, *den 9den Juni* 1820.

De postmeester te Batavia.
C. MUIJSKEN.

Wisselkours.

BATAVIA, *den 9den Juni* 1820.

Op Holland, 3-m. zigt, 52 *fl. H. Ct.* per *Sp. mat.*
Op Engeland, 3-m. zigt, 5 *schell.* per *dito.*
Op Bengalen, 1-m. zigt, 206 *sicca ropijen* per 100 *Sp. matten.*

*** Getrouwd,

G. J. HOLSMAN, *ridder*, *generaal-majoor tit: directeur en chef der artillerie op Java.*
met
Mevrouw C. J. VAN RIEMSDIJK, laatst weduwe *Cappelhoff.*

BATAVIA, *den* 28 *Mei* 1820.

*** HEDEN, verloste zeer voorspoedig van eene welgeschapen dochter, de huisvrouw van

J. KUMMERLE.

BATAVIA, *den* 8 *Juni* 1820.

*** DEN 7den Juni, verloste te Weltevreden van eene dochter, mevrouw *de Koeck.*

*** HEDEN overleed aan de gevolgen eener kwaadaartige galkoorts, de heer *O. G. van der Keer*, in den ouderdom van 56 jaren.

G. RENSING.
H. H. KRANTZ.
Testamentaire executeuren.

BATAVIA, *den* 3 *Juni* 1820.

*** HEDEN overleed aan de gevolgen eener kwaadaartige zenuw koorts, mejufvrouw *Aaltje Coenraads*, in den ouderdom van 46 jaren, huisvrouw van den heer *O. G. van der Keer.*

G. RENSING.
H. H. KRANTZ.
Testamentaire executeuren.

BATAVIA, *den* 2 *Juni* 1820.

*** DEN 2 en 3den dezer, overleden na een kortdurende ziekte, onze waarde neeven en nigt, *Oltman Georg van der Keer*, in leven medicinæ doctor alhier, en mevrouw deszelfs echtgenoote *Aaltie Coenraads.* Alle welke met beiden verkeering gehad hebben, zullen met ons dit verlies betreuren, door nabestaanden en vrienden te hebben verloren, welker goedhartigheid en bereidvaardigheid ons ieder oogenblik ten dienste was. Groot is onze hoop en troost, dat beide door den Allerhoogsten in zijne eeuwige heerlijkheid zijn opgenomen.

Namens verdere nabestaande en vrienden.
H. H. KRANTZ.

BATAVIA, *den* 5 *Juni* 1820.

*** HEDEN morgen ten half vier ure, overleed in den ouderdom van drie en veertig jaren, mijn tedergeliefde echtgenoot, ridder *Anthonij Noël Moni aart*, kommissaris der marine. Zij die 's mans onschatbare waarde kennen, zullen den slag gevoelen, welke mij en mijne acht

(*Het vervolg in het tweede bijvoegsel.*

TWEEDE BIJVOEGSEL DER BATAVIASCHE COURANT.

ZATURDAG, den 10den JUNI, 1820.

(*Vervolg van het Bijvoegsel.*)

minderen heeft getroffen, en daar wel enig deel in nemen, zonder met brieven van rouwbeklag mijne droefheid te vermeerderen.

A. P. M. PAUW,
wed. *Mooijaart.*

BATAVIA, *den 6 Juni* 1820.

Advertentie.

NA eene kortstondige, edoch hevige ziekte, overleed alhier op den 28sten dezer, in den ouderdom van omtrent 36 jaren, de heer *W. van der Linden*, in leven griffier van den raad van justitie te Batavia.

Alle degenen, die op deszelfs boedel iets te pretenderen hebben of daar aan verschuldigd zijn, worden verzocht daarvan opgave te doen aan den tweede geteekende, die gedurende de aanstaande maand Juni, daar toe ten kantore van de heeren *J. van Reenen & Co.* vaceren zal, van 12 tot 1 ure 's middags.

De executeuren testamentair.
G. TEN CATE.
J. SCHILL.

BATAVIA, *den 31 Mei* 1820.

Advertentie.

AL diegenen, welken iets te pretenderen hebben van, of wel schuldig zijn aan den boedel van wijlen den alhier overleden heer *W. Bloem*, *Rz.* worden verzocht daarvan ten spoedigste aangifte of betaling te doen ter weeskamer alhier.

Op last van de weeskamer.
De secretaris.
N. A. HOLMBERG DE BECKFELD.

SAMARANG, *den 10 Mei* 1820.

*** DE weeskamer te Batavia, verzoekt elk en een iegelijk, welke iets te vorderen heeft van, of ook verschuldigd is aan den boedel van wijlen *Pieter Piret*, daarvan aan haar aangifte en betaling te doen.

BATAVIA, *den 3 Juni* 1820.

Op last van de weeskamer.
De secretaris.
JAN HENDRIK COX.

Advertentie.

ALLE de genen welke iets te vorderen hebben van of schuldig zijn, aan den boedel van den abintestato overleden onchristen persoon *Fortuin*, van Kaap de Goede Hoop, in leven kleermaker alhier, gelieve daarvan opgave of betaling te doen voor ultimo dezer, aan het kollegie van boedelmeesteren.

De secretaris van het kollegie voorn.
W. L. CRANSSEN.

BATAVIA, *den 1 Juni* 1820.

Advertentie.

ALLE de genen welke iets te pretenderen hebben of verschuldigd zijn, aan den overleden 2de luitenant *Johannes Meijer*, van het 19 bataillon infanterie, gelieven zich te addresseeren bij de ondergeteekenden, tot en met ultimo Juni 1820.

De kommissarissen.
B. VAN RHIJN.
Luitenant.
VAN STRACEELEN.
2de luit.-adjt.

WELTEVREDEN, *den 9 Juni* 1820.

Advertentie.

DIE iets te vorderen heeft dan wel verschuldigd is, aan wijlen den heere kommissaris der marine ridder *Anthonij Noël Mooijaart*, gelieve opgaaf of betaling te doen, voor of op den 10den Juli aanstaande, aan de teekenaresse; gelijk een iegelijk waarvoor hij borg mogt zijn gebleeven, zich in dien tusschen tijd van andere gelieven te voorzien, als daarna dezelve vervallen beschouwende.

A. P. M. PAUW,
wed. *Mooijaart.*

BATAVIA, *den 6 Juni* 1820.

Advertentie.

WORDT verzocht opgave van de borgtogten, door wijlen den heer *W. van der Linden* gepasseerd, ten einde daarin te kunnen voorzien.

Advertentie.

DIE iets te pretenderen hebben dan wel verschuldigd zijn, aan den boedel van wijlen den heer *Izaak Abraham Polak*, gelieven daarvan opgave of betaling te doen aan deszelfs weduwe *Rachel Israel*, executrice en erfgename, wonende op de Groote-rivier ten huize van den heer *L. Miero*, binnen den tijd van eene maand na dato dezes.

BATAVIA, *den 8 Juni* 1820.

Advertisement.

THE undersigned having intentions of quitting this Island for a short period, request all those who have any personal demands against him, will send them in for payment.

JOHN DALTON.

BATAVIA, *June* 6, 1820.

Advertentie.

ALLE die iets verschuldigd zijn, of te vorderen hebben, van den boedel van wijlen den heer *O. G. van der Keer*, gelieven daarvan betaling ofte opgave te doen, aan de ondergeteekenden uiterlijk tot ultimo Juni aanstaande.

G. RENSING,
H. H. KRANTZ.

BATAVIA, *den 6 Juni* 1820.

Advertentie.

DE ondergeteekende heeft gedurende zijn afwezen van het eiland Java, tot zijnen gemagtigden aangesteld den heer *A. G. P. Fetmenger*.

J. HOOIJMAN.

BATAVIA, *den 7 Juni* 1820.

Verkooping.

TUSSCHEN den 19 en 24 juni, zal ten overstaan van eene kommissie uit den raad van justitie alhier, alwaar ten dien dage verkooping zal worden gehouden, verkocht worden de navolgende vastigheid, als;

Zeker erf bebouwd met een steenenhuis, wagenhuis en paardenstal, staande en gelegen buiten deze stadspoort Rotterdam, beoosten de Verburgs-gracht, in het oosterveld het 17de deel van het blok L, sub n°. 100, 162, 163 en 164, en verder als bovengenoemde vastigheid ter plaatse gelegen en toebehoorende is, aan *Clemens Niemansverdriet.*

Aldus gedaan en gepubliceerd, na voorgaande klokkegeslag van de puije van het raadhuis te Batavia.

De gezworen exploiteur bij welm. raad.
H. NOLLEMANS.

Vendu Advertissementen.

Door Vendumeesters zullen de volgende Vendutien worden gehouden, als:

Op Maandag den 12den Junij.

VOOR het huis van den heer *S. Macketich*, staande op de groote Roea malacca, van blaauw linnen, witte kasas en bastas, gebloemde doeriassen, groote sprijen, alketijven, zeijlgaaren, zeep, siegaaren, als mede juweelen, paerlen, goud en zilver werken, een slaaf genaamd *Ismael*, koetzier etc. etc.

Op Dingsdag den 13den Junij.

VOOR het negotie huis van de heeren *Romswinckel & Brandt* staande in de binnen Nieuwpoort straat van roode en rijnsche wijn, azijn op bottels, lakens en casimieren, hoeden, witte linnen, fluweelen, chitzen, zijde kousen, papier, kina, diverse medicijnen, vishorens etc.

Op Woensdag den 14den Junij.

VOOR het negotie huis van de heeren *van Rijck Prediger & Co.* staande in de binnen Nieuwpoort straat van Madras lijnwaten, dames kleederen en schawls, schoenen, handschoenen, hoeden, jagt geweer, Bengaalsche rijst, loodwit in olij gemalen etc. etc. etc.

Op Donderdag den 15den Junij.

VOOR het sterfhuis van wijlen de heer *O. G. van der Keer* staande op de Tijgersgragt van wagens, paarden, fraaije huismeubelen, goud en zilver werken, geneesen heelkundige boeken, medicijn, en apothekers winkel en de navolgende lijfeigenen, *October*, lijfjonge.
Floris, dito.
Primo, dito.
Filander, tuinjonge.
Apol, koetzier.
Basta, staljonge.
Azia, inlandsche kokkin.
Solinda, kokkin, wasserin en strijkster.
Reselje, huisjonge met zijn vrouw
Roosje, huismeid met 3 kinderen, als:
Azia, fijne naaister en harpspeelster.
Boesoek, oud 5 jaren.
Biedjoe. dito 3 dito.

Op Vrijdag den 16den Junij.

VOOR het negotie huis van wijlen de heer *J. Velthuijsen* staande op de Voorreij van fluweelen, fijne doeriassen en andere lijwaten, goud en zilver gallons, brusselsche kanten alles volgens catalogus.

Op Zaturdag den 17 Junij.

TEN overstaan en ten bij wezen van den Deurwaarder van den Raad van Justitie te Batavia, voor deszelfs woning staande op de Verburgsgragt van eenige bij executie agterhaalde goederen van den Chineesen *Tan Poenko*, *Oeij Tjientjoean Tio Hanko*, *Tan Tjongko*, *Oeij Atjok* en den heer *Carel Pieter Bonij*, van een partij Arak, wagens, paarden, en een partij huismeubelen etc.

Te koop of te huur.

DE tuin, gelegen naast het residentie huis, toebehoorende aan

PARVÉ.

Advertentie.

IN den loop van deze maand, zullen voor rekening des boedels van wijlen den heer

W. van der Linden, bij publieke vendutie worden verkocht, de volgende vastigheden, als:

1°. Een huis op 's Konings-plein, door den overledene bewoond geweest.

2°. Een huis op Molenvliet, bewoond door den heer *Muijsken*, thans aan huur spaanschematten 55 's maands.

De dag en voorwaarden van verkoop, zullen nader worden geannonceerd.

Bekendmaking.

De geadverteerde verkooping van de brik Alert, op den 1 dezer geen voortgang vindende, zal op Maandag den 19 dezer, 's morgens ten 9 ure te Sourabaija, voor het negotie huis van de heeren *Poulter & Grieve*, voor rekening van de assuradeurs publik verkocht worden, bovenmelde brik groot 210 tons als dezelve thans is liggende in de rivier van Sourabaija.

De lijst der inventaris, en nadere informatien zijn te bekomen bij den kapitein *G. Brodie*, ten kantoore van de heeren *Poulter & Grieve*.

Sourabaija, *den 3 Juni* 1820.

Advertisement.

The sale of the brig Alert, having been postponed on the 1st instant, will now take place at 9 o'clock, on Monday morning the 19th instant, at the stores of Messrs. *Poulter & Grieve*, where she will be sold for the benefit of the underwriters, as she now lays in the river of Sourabaya, — burthen 210 tons.

List of stores to be seen and information obtained of Capt. *George Brodie*, at the office of Messrs. *Poulter & Grieve*.

Sourabaya, *June* 3, 1820.

Advertentie.

In het negotie-huis van de heeren *Deans, Scott & Co.*, zijn te bekomen de volgende goederen, pas aangebragt van Calcutta, per het schip Mercurij, kapitein *Jordan*, als, goenij zakken en pauls, tarwe, zeep in kistjes, sigaren, hookah-tabak, buskruid in doosjes, brandewijn in bottels en vaten, bendij-zweepen, fijn zeildoek, kair kabels van 18, 16 en 14 duimen, zeilgaren, verwen en lijn-olie, smeer- en waskaarsen, ghee, spijkers in soorten, wit en bruin beschuit, kokkepannen, en andere goederen meer.

Batavia, *den* 20 *Mei* 1820.

Advertentie.

Op den 15den van de aanstaande maand, zal bij publieke vendutie, voor het Negotie-huis van de heeren *Poulter & Grieve*, te Souerabaija voor rekening van de assuradeurs verkocht worden, de beschadigde lading gelost uit de brik Alert, bestaande in suiker en rijst.

Sourabaija, *den* 25 *Mei* 1820.

To be sold on account of the underwriters, by public vendue, at the stores of Messrs. *Poulter & Grieve*, Sourabaya, on Thursday the 15th day of June, the DAMAGED CARGO, landed from the brig Alert, consisting of Sugar and white Rice.

Sourabaija, 25 *Mai* 1820.

Advertentie.

In het negotie-huis van den heer *Robert Thornton*, op de groote Roeamalakka, zijn te bekomen de volgende goederen: een schoon assortiment Engelsche goederen, bestaande in pleeted-waren, katoen, neteldoek, geslepen glaswerken en aardewerken, Zweedsche staal, ijzer- en staal-waren, spiegels en kijkers, wagen belegzels, zadels, Marocco leer, metale knopen, naalden en spelden, groene lakens voor tafels, heele en halve kousen, umbrellas, schrijfcsenaren, gemaakte mans kleederen, kurken, zoo mede madera en roode wijn in bottels.

Batavia, *den* 1 *Juni* 1820.

Advertentie.

Ter lands drukkerij, zijn te bekomen Nederlandsche Staats-Almanakken voor 1819, tegen *f* 7 het exemplaar.

Advertentie.

Bij *Smit*, op kampong-malaca, zijn te bekomen tegen kontante betaling de ondervolgende goederen, aangebragt met het schip La Louise, van Bourbon als: bordeaux wijn in pijpen en kisten, muscaate, champagne wijn, liqeur, conjak brandewijn in pijpen en kisten, anizette, vruchten op brandewijn en azijn, amandelen, lavendel water, eau de cologne, honig, hoeden, pendules, marmere lekstecnen, ijzerwerken, en andere goederen meer.

Advertentie.

Bij *Westermann & de Nijs*, zijn à contante betaling te bekomen pas per het schip Vrouwe Maria, aangebragte goederen, bestaande in roode wijn, genever, zeltserwater, hammen, kazen, boter, worst rol-pens in vaatjes &a.

Te koop.

Oude tintwijn en exquise medoc; te bevragen ter Drukkerij.

JUST ARRIVED,
BY THE BRIG *CERES*,
from Marseilles,
AND FOR SALE,
By A. L. FORESTIER & COMP.
FIFTEEN CASKS
CLARET WINE,
No. 9, Great-river-street.

Te koop.

EEN *koetsier*, rijdende zeer goed met vier paarden.
„ *dito*, rijdende zeer goed meer twee paarden.
„ *meid*, zijnde eene komplete fijne naaister en strijkster.
Te bevragen ter Lands-drukkerij.

Te bevrachten of te koop.

De snel-zeilende gekoperde brik Experiment, gevoerd door kapitein *Henrij Hooper*, groot 230 tonnen, 4 jaren geleden te Manilla gebouwd, tegenswoordig op deze reede liggende onder Nederlandsche vlag, addres bij

COLVILLE, JUTTING & CO.

Batavia, *den* 9 *Juni* 1820.

Vracht en Passagie.

Naar Rotterdam, met het nieuw gekoperd eiken Nederlandsch fregat-schip de Jonge Anthonij, kapitein *T. A. Jacometti*, te bevragen bij

COLVILLE, JUTTING & CO.

Batavia, *den* 24 *Mei* 1820.

Benoodigd.

Een stuurman, adres bij *J. van Reenen & Co.*

Geleend

Zonder te weten van wie „*Vancovers reis om de wereld, in het Fransch.*" De eigenaar kan het werk ter Lands-drukkerij af halen.

Advertentie.

De door wijlen den heer *W. van der Linden* uitgeleende regtsgeleerde en andere boeken, worden aan het sterf huis terug verzocht.

Dadelijk benoodigt.

Zes duizend zilvere geœrtelde ducatons, iemand daar over willende disponeren, addresseere zich bij

J. VAN REENEN & CO.

Algemeene vergadering in de societeit *de Harmonie* te Rijswijk, op Maandag den 12den Juni 1820, 's avonds ten half-zeven ure.

SAMPSON, *sec.*

*** *Naarvolgens eene bepaling der Hooge Regering is de Bataviasche Courant vrij van postgeld verklaard. Daardoor een van de grootste hinderpalen der meerdere verspreiding van dezelve over Java weggenomen zijnde, zullen waarschijnlijk voor het aanstaande halve jaar velen die tot hiertoe op de Courant niet ingeteekend hadden, dit als nu wenschen te doen.*

Tot dit einde kan men zich schriftelijk aan den directeur van 's Lands drukkerij wenden en bij eene naauwkeurige opgave van naam en woonplaats, en den inteekenings prijs van f 20, vóór den 1sten juli voldoende, zich van eene geregelde toezending verzekerd houden.

Ter lands-drukkerij worden tegen gereede betaling aan de inteekenaren afgeleverd, de nummers 11 tot 20 inclusive, van het Staatsblad van Nederlandsch Indië.

Het bedragen is *f* 11.

De inteekenaren welke de vroegere nummers van 1820 nog niet hebben laten afhalen, worden verzocht, dit als nu tegen betaling van *f* 4: 10. te doen; kunnende men zich, voor zoo veel de residentien betreft, van eene dadelijke expeditie met de post, na ontvangst der penningen, verzekerd houden.

Ook zijn ter drukkerij nog te verkrijgen complete stellen Staat-bladeren van 1819 voor *f* 31: 22½. als ook de nummers 1 tot 20 inclusive van het jaar 1820, voor *f* 23, voor diegenen, welke geene inteekenaren zijn.

GEDRUKT TE BATAVIA,
ter Lands Drukkerij.